

Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle rahankeräyslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle rahankeräyslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 214/2018 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty sivistysvaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- sivistysvaliokunta SiVL 15/2018 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Elina Rydman, sisäministeriö
- neuvotteleva virkamies Jukka Tukia, sisäministeriö
- erityisasiantuntija Sini Lahdenperä, sisäministeriö
- neuvotteleva virkamies Niklas Wilhelmsson, oikeusministeriö
- hallitusneuvos Joni Hiitola, opetus- ja kulttuuriministeriö
- hallitussihteeri Matti Sillanmäki, opetus- ja kulttuuriministeriö
- valtiosyyttäjä Mikko Männikkö, Valtakunnansyyttäjänvirasto
- arpajaishallintopäällikkö Saaramia Varvio, Poliisihallitus
- johtava asiantuntija Mia Keskinen, Verohallinto
- rikostarkastaja Markku Ranta-aho, keskusrikospoliisi
- käräjätuomari Helena Valkama, Helsingin käräjäoikeus
- asiantuntija Eero Rämö, Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta
- erityisasiantuntija Petri Heikkinen, Suomen Olympiakomitea
- varainhankintapäällikkö Anna Laurinsilta, Suomen Punainen Risti
- pääsihteeri Pia Tornikoski, Vastuullinen lahjoittaminen ry
- professori Sakari Melander
- asianajaja Samuli Simojoki

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- puolustusministeriö
- valtiovarainministeriö

Valiokunnan mietintö HaVM 35/2018 vp

- työ- ja elinkeinoministeriö
- sosiaali- ja terveysministeriö
- Kirkkohallitus
- Turun hallinto-oikeus
- Tampereen yliopisto
- Suomen Kuntaliitto
- Mesenaatti.me Oy

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi rahankeräyslaki. Laissa säädettäisiin rahankeräysten järjestämisestä ja niiden asianmukaisuuden valvonnasta. Nykyinen rahankeräyslaki kumottaisiin.

Rahankeräyksen järjestämisen edellytyksenä olisi joko rahankeräyslupan hakeminen Poliisihallitukselta tai ilmoituksen tekeminen poliisilaitokselle pienkeräyksen järjestämisestä. Rahankeräyslaissa säädettäisiin eräistä lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävistä rahankeräyksistä sekä vaalikeräyksistä, joihin ei tarvitsisi hakea lupaa tai joista ei tarvitsisi tehdä ilmoitusta.

Rahankeräyslupa myönnettäisiin toistaiseksi voimassa olevana. Rahankeräyslupan myöntämisen edellytyksenä olisi pääsääntöisesti rahankeräyksen järjestäjän toiminnan tarkoituksen sekä keräystarkoituksen yleishyödyllisyys. Hakemusmenettelyä kevennettäisiin huomattavasti nykyisestä. Rahankeräyksen järjestäjän tulisi tehdä vuosittain Poliisihallitukselle vuosi-ilmoitus rahankeräysten järjestämisestä, keräystuotosta ja tuoton käyttämisestä sekä vuosisuunnitelma tulevista rahankeräyksistä.

Pienkeräyksen järjestäjältä ei edellytettäisi sen toiminnan tarkoituksen yleishyödyllisyyttä. Pienkeräyksen voisi järjestää muuhunkin kuin yleishyödylliseen tarkoitukseen, ei kuitenkaan elinkeinotoiminnan tukemiseen tai oikeushenkilön varallisuuden kartuttamiseen. Laissa säädettäisiin pienkeräyksiä koskevista ajallisista ja euromääräisistä rajoituksista.

Rahankeräyslaissa säädettäisiin rahankeräysvarojen käytöstä ja säilyttämisestä, rahankeräyksen kielletyistä järjestämistavoista sekä viranomaisen toimivallasta kieltää rahankeräyksen järjestäminen ja rahankeräyksellä kerättyjen varojen käyttäminen.

Esityksellä toteutettaisiin pääministeri Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelman tavoitetta helpottaa vapaaehtoistoimintaa rahankeräysmenettelyyn liittyvää hallinnollista taakkaa keventämällä ja lupamenettelyjä sujuvoittamalla.

Ehdotetun uuden rahankeräyslain johdosta ehdotetaan muutettavaksi rikoslain rahankeräysrikoksia koskevia säännöksiä. Rahankeräyslaissa ehdotetaan puolestaan rangaistavaksi rahankeräysrikkomuksena rahankeräykseen liittyvien hallinnollisten määräysten rikkominen. Lisäksi verotustietojen salassapidosta ja julkisuudesta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös Verohallinnon oma-aloitteisesta oikeudesta luovuttaa poliisille rahankeräyksiin liittyviä tietoja. Joukkorahoituslakiin tehtäisiin uudesta rahankeräyslaista aiheutuva muutos.

Valiokunnan mietintö HaVM 35/2018 vp

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi nykyisen rahankeräyslain (255/2006) korvaava kokonaan uusi rahankeräyslaki. Lakiehdotuksen taustalla ovat hallitusohjelman tavoitteet vapaaehtoistoiminnan merkittävästä helpottamisesta hallinnollista taakkaa vähentämällä ja lupaprosesseja sujuvoittamalla. Näistä lähtökohdista rahankeräyslain uudistamisen tavoitteena on sujuvoittaa rahankeräysmenettelyä ja hyödyntää normien purkua rahankeräysten järjestämisessä.

Rahankeräyslaissa on kysymys kansallisesta lainsäädännöstä, jota sovelletaan Suomessa järjestettäviin rahankeräyksiin. Valiokunta toteaa, että uudistettavana olevan lainsäädännön pohjalta voidaan hahmottaa neljä kategoriata rahankeräämisessä. Näitä ovat luvanvarainen rahankerääminen, ilmoitukseen perustuva rahankerääminen, vaalikeräys ja rahankeräyslain soveltamisalaan kuulumaton keräys, kuten esimerkiksi naapuriapu ja uskonnonvapauslaissa (453/2003) tarkoitettun uskonnollisen yhdyskunnan julkisen uskonnonharjoituksen yhteydessä siihen osallistuvien keskuudessa suoritettava kolehti tai muun vastaavan rahalahjoituksen keräys.

Rahankeräyslupaa haetaan Poliisihallitukselta, rahankeräysilmoitus tehdään poliisilaitokselle ja vaalikeräyksen saa järjestää ilman lupaa tai ilmoitusta. Vaalikeräyksestä on luvanvaraisen ja ilmoituksenvaraisen keräyksen tavoin tehtävä tilitys Poliisihallitukselle laissa säädettävässä määräajassa. Rahankeräyslupaan tulee Poliisihallituksen liittää luvan haltijan yksilöivä lupanumero. Vastaavasti poliisilaitoksen on annettava pienkeräyksen järjestäjälle pienkeräysnumero sen jälkeen, kun pienkeräyksen järjestäjä on tehnyt pienkeräysilmoituksen. Valiokunta kiinnittää tässä kohdin huomiota kansalliseen rahankeräyslainsäädäntöön sisällytettävään siihen kokonaan uuteen asiaan, että uudessa rahankeräyslaissa ehdotetaan rahankeräyslain soveltamista myös sellaisiin rahankeräyksiin, joiden tarkoituksena on virtuaalivaluutan kerääminen.

Kokonaisuudistuksen tarkoituksena on vahvistaa kolmannen sektorin toimintamahdollisuuksia rahankeräysten järjestämisessä luomalla viranomaismenettely, jossa rahankeräyksiä jatkuvasti järjestäville tahoille luodaan omat erilliset niiden tarpeita nykyistä paremmin vastaavat viranomaismenettelyt. Uudistettavalla lainsäädännöllä edistetään lisäksi kansalaisyhteiskunnan toimintaa mahdollistamalla nykyistä laajemmin rekisteröimättömässä muodossa toimivien kansalaisryhmien ja pienten yhdistysten varainhankinta rahankeräyksillä eri tarkoituksiin ja mahdollistamalla rahankeräysten järjestäminen nykyistä huomattavasti nopeammin yhteisöllisen rahoitustarpeen synnyttyä. Kokonaisuudistuksessa on kysymys myös digitalisaation suomiin mahdollisuuksiin vastaamisesta kehittämällä sähköistä asiointia, luopumalla rahankeräykseen liittyvästä viranomaisten alueellisesta toimivallan jaosta sekä keräystapojen sääntelystä. Lainsäädännöllä lisätään kolmannen sektorin mahdollisuuksia hyödyntää yritysyritystä osana toimintaansa keventämällä nykyisessä rahankeräyslaissa säädettyjä edellytyksiä yritysyrityksen toteuttamiselle.

Uudella lainsäädännöllä on myös tärkeää estää rahankeräyksiin mahdollisesti liittyvää rikollista toimintaa sekä vastata kansainvälisiin velvoitteisiin terrorismin ja siihen liittyvän rahoituksen torjunnassa. Poliisin lupahallinnon ja siihen kuuluvan valvonnan keinoin kehitetään myös rahankeräysten jälkikäteistä valvontaa. Rahankeräysten valvontaan kuuluu muun muassa keräysten ja keräystuoton käytön laillisuuden valvonta. Valiokunta toteaa, että valvonnan tulee olla ennakkollista

Valiokunnan mietintö HaVM 35/2018 vp

lupa- ja ilmoitusmenettelyyn liittyvää, mahdollisuuksien mukaan reaaliaikaista keräysaikana ja jälkikäteistä muun muassa tilitysten tarkastamisen yhteydessä.

Rahankeräyslupa

Rahankeräyslupaa haetaan Poliisihallitukselta. Uuden rahankeräyslain tavoitteisiin kuuluu kolmannen sektorin toimintaedellytysten tukeminen. Tämän vuoksi rahankeräyslupan myöntämisen edellytyksenä on edelleen pääsääntöisesti rahankeräyksen järjestäjän toiminnan tarkoituksen sekä rahankeräyksen keräystarkoituksen yleishyödyllisyys. Laissa säädetään aikaisempaa yksityiskohtaisemmin niistä tahoista, joille rahankeräyslupa voidaan myöntää. Esityksestä ilmenee, ettei valtiolle, maakunnalle, kunnalle tai kuntayhtymälle voida myöntää rahankeräyslupaa. Rahankeräyslupan saajalla samoin kuin pienkeräysilmoituksen tehneellä on kuitenkin mahdollisuus järjestää rahankeräys mainittujen julkisen sektorin tahojen toimintaan. Korkeakoulujen ja Kansalliskallian oikeus saada rahankeräyslupa on tarkoitus säilyttää myös vastaisuudessa. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Suomen ortodoksisen kirkon sisällä rahankeräysoikeus osoitetaan hiippakuntien sijasta seurakunnille. Lisäksi rahankeräyksen järjestäjille tulee jatkuva oikeus kerätä varoja pääomittamistarkoituksessa.

Voimassa olevan rahankeräyslain mukaisista määräaikaista luvista luovutaan ja rahankeräyslupa myönnetään aina toistaiseksi voimassa olevana. Ehdotetun uuden rahankeräyslain mukainen hakemusmenettely on huomattavasti nykyistä kevyempi. Hakijan ei tarvitse enää ilmoittaa viranomaisille rahankeräyksen järjestämisessä käytettäviä keräystapoja. Myös toiminnan vakiintuneisuuden ja keräyksen yleisen edun mukaisuuden arvioimisesta luovutaan.

Rahankeräyksen järjestäjä tekee vuosittain Poliisihallitukselle ilmoituksen rahankeräysten järjestämisestä, keräystuotosta ja tuoton käyttämisestä. Tulevan tilikauden keräyksestä ilmoitetaan suuntaa antavalla vuosisuunnitelmalla.

Pienkeräys

Pienkeräyksellä tarkoitetaan ilmoituksenvaraista, keston ja keräystuoton enimmäismäärän osalta rajoitettua rahankeräystä. Pienkeräysilmoitus, jossa on annettava laissa säädettävät tiedot, tehdään poliisilaitokselle vähintään viisi arkipäivää ennen pienkeräyksen aloittamista. Ilmoitus voidaan tehdä myös sähköisesti. Valiokunta pitää viiden arkipäivän aikarajan säätämistä perusteltuna sen varmistamiseksi, että ilmoitus tulee asianmukaisesti käsitellyksi ja talletetuksi rahankeräysasioita koskevaan tietojärjestelmään. Mainituissa määräajassa poliisilaitoksen on tarkastettava, että keräys täyttää ilmoituksen perusteella laissa säädetyt pienkeräyksen edellytykset ja reagoitava esimerkiksi keräysilmoituksessa oleviin puutteisiin.

Pienkeräyksen järjestäjältä ja keräyksen tarkoitukselta ei edellytetä säädettävässä rahankeräyslaissa nimenomaisesti yleishyödyllisyyttä. Kerääjätahoja tarkentavilla rajoituksilla pyritään kuitenkin tukemaan yleishyödyllisen toiminnan rahoittamisen tukemisen tavoitetta. Yritysmuodossa toimiva taho ei voi järjestää pienkeräystä.

Pienkeräystä ei saa järjestää elinkeinotoiminnan tukemiseksi tai oikeushenkilön varallisuuden kartuttamiseksi. Pienkeräyksellä on mahdollista kerätä enintään 10 000 euroa. Pienkeräys saa

Valiokunnan mietintö HaVM 35/2018 vp

kestää enintään kolme kuukautta, ja keräyksiä saa järjestää enintään kaksi kertaa kalenterivuoden aikana. Pienkeräyksestä tulee tehdä tilitys poliisilaitokselle kaksi kuukautta keräyksen loppumisen jälkeen.

Rikoslain muutokset

Uuden rahankeräyslain johdosta ehdotetaan hallituksen esityksessä muutettavaksi rikoslain 17 luvun 16 c §:n rahankeräysrikosta koskevia säännöksiä. Uudessa pykälässä on otettu huomioon lupamenettelyn lisäksi käyttöön otettava ilmoituksenvarainen pienkeräysmenettely sekä käytännön toimeenpanijaa koskevan sääntelyn purkaminen. Siltä osin kuin kyse on pikemminkin rahankeräykseen liittyvien hallinnollisten velvollisuuksien rikkomisesta, tekoja on tarkoitus arvioida ehdotetussa rahankeräyslaissa tarkoitettuina rahankeräysrikkomuksina.

Toimivaltaiset viranomaiset

Poliisihallituksen ja poliisilaitosten välinen tehtävänjako selkiytyy uuden lainsäädännön myötä. Uudistuksella on vaikutuksia myös viranomaisten tehtäviin ja niiden määrin. Poliisihallitukselle ei varsinaisesti tule uusia tehtäviä, mutta hoidettavat tehtävät muuttuvat uudistetun lupamenettelyn myötä, ja osa nykyisen menettelyn mukaisia tehtäviä jää pois. Joka tapauksessa uusi rahankeräyslaki merkitsee mittavia muutostarpeita nykyiseen rahankeräysasioiden käsittelyjärjestelmään.

Poliisihallitus on säädettävän lain nojalla rahankeräysluvista päättävä viranomainen. Sen tehtäviin kuuluu vastaaminen rahankeräyslain noudattamisen valvonnasta ja keräysten järjestämisen ohjauksesta. Poliisihallitus vastaa myös toimenpiteisiin ryhtymisestä sellaisen rahankeräyksen osalta, jonka järjestäminen edellyttää rahankeräyslupaa tai pienkeräysilmoituksen tekemistä, mutta joka järjestetään ilman lupaa tai ilmoitusta. Poliisihallitus vastaa myös rahankeräyslupan myöntämisestä ja peruuttamisesta, pienkeräyksiä ja rahankeräyksen kieltämisestä koskevien tietojen sekä vuosi-ilmoitustietojen samoin kuin tilitystietojen julkaisemisesta.

Poliisilaitoksille tulee uusia tehtäviä pienkeräysmenettelyn seurauksena, mutta samalla nykyiset lupamenettelytehtävät jäävät pois. Menettelyn keventämisen ja kehittämisen myötä rahankeräysasioita voidaan jatkossa käsitellä nykyistä tehokkaammin. Vuosi-ilmoitusten määrän kasvun vuoksi Poliisihallituksen henkilöresurssitarpeen lisäyksen arvioidaan olevan yksi henkilötyövuosi. Henkilöresurssien vaikutukset kohdistuvat poliisin maksulliseen toimintaan, jolloin kustannukset katetaan lähtökohtaisesti valtion maksuperustelain (150/1992) mukaisesti lupa- ja ilmoitusmaksuista.

Rahankeräysasioiden asiankäsitely- ja valvontajärjestelmä

Rahankeräyslain uudistamisen tavoitteena on muun muassa lisätä sähköisiä palveluja rahankeräysasioiden hoitamisessa. Tavoitteena on vähentää hallinnollisista menettelyistä sekä rahankeräysten järjestäjille että viranomaisille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa. Valiokunta korostaa uudistuksessa rahankeräysten järjestäjien kannalta viranomaisten kanssa tapahtuvan asioinnin sujuvuuden ja helppouden merkitystä samoin kuin viranomaisten sisäisessä työssä työskentelyedellytysten parantamista ja helpottamista. Näiden tavoitteiden toteuttaminen edellyttää kuitenkin si-

Valiokunnan mietintö HaVM 35/2018 vp

tä, että asiankäsittelyjärjestelmän kehittämisen ja sähköisen asioinnin käyttöön ottamisen vaati- malle kehitystyölle varmistetaan tarvittava rahoitus. Ilman nimenomaista ja erikseen varmistettua rahoitusta rahankeräysilmoitusten sähköinen asiointi uhkaa saadun selvityksen mukaan jäädä to- teutumatta.

Hallintovaliokunta pitää välttämättömänä, että sähköisen asioinnin edellyttämien kehittämis- ja uudistamistoimenpiteiden lisäksi rahoitus tulee varmistaa täysimääräisesti myös 32 §:ssä tarkoi- tetun rahankeräysrekisterin osalta. Uusi rahankeräyslaki merkitsee saadun selvityksen mukaan käytännössä mittavia muutostarpeita olemassa olevaan rahankeräysasioiden käsittelyjärjestel- mään. Lainsäädäntömuutoksista johtuvien ja siten välttämättömien muutostarpeiden rahoittami- seen ei uuden rahankeräyslain perusteluissa esitetä lainkaan erillistä rahoitusta. Tämä merkitsee sitä, että aiheutuvien tietojärjestelmäkustannusten kattamiseen joudutaan käytännössä käyttä- mään poliisin tietojärjestelmien kehittämiseen ja ylläpitoon varattua muutoinkin niukkaa rahoi- tusta. Hallituksen esityksessä rahoitustarpeeksi on arvioitu 480 000 euroa sillä varauksella, että arvio tulee tarkentumaan myöhemmin tietojärjestelmämuutosten määrittelytyön tarkennuttua.

Määrittelytyön edetessä annettua kustannusarviota on tarkennettu valiokunnan saaman tiedon mukaan noin 650 000 euroon, joka sisältää tietojärjestelmätyön lisäksi sähköisen asioinnin toteu- tuksen. Kustannukset ovat huomattavasti suuremmat kuin esityksen alkuperäinen arvio. Uuden lain myötä välttämättömät tietojärjestelmämuutokset veisivät merkittävän osan poliisin kaikkien tietojärjestelmien kehittävään ylläpitoon varatuista varoista. Tämä puolestaan vaarantaa tietojär- jestelmien oikea-aikaisen ja riittävän ylläpidon ja johtaa vähitellen tietojärjestelmien toimimatto- muuteen. Poliisin tietojärjestelmissä käytettävien tekniikoiden nopean kehittymisen vuoksi tämä kehityssuunta on huolestuttava ja sillä voi olla vaikutuksia operatiivisen toiminnan sujuvuuteen. Valiokunta pitää välttämättömänä, että uudesta rahankeräyslaista johtuvien tietojärjestelmämuu- tostien toteuttaminen varmistetaan kokonaisuudessaan erillisellä rahoituksella.

Ehdotetussa 37 §:ssä säädetään lain voimaantulosta. Yksityiskohtaisten perustelujen mukaan riit- tävänä siirtymäaikana pidetään noin puolen vuoden mittaista jaksoa. Tämän mittainen siirtymä- aika on riittämätön tietojärjestelmämuutosten kannalta, joiden voidaan arvioida vievän useita kuukausia enemmän. Jos laki tulee voimaan ennen kuin tietojärjestelmämuutokset on saatu teh- tyä, ei viranomaisilla ole järjestelmää, jossa käsitellä uuden lain mukaisia hakemuksia ja ilmoi- tuksia.

Nykyisen rahankeräysasioiden asiankäsittely- ja valvontajärjestelmän toimittaja on irtisanonut ylläpitosopimuksen päättymään elokuussa 2019. Poliisin informaatioteknologiakeskus on aloit- tanut uuden ylläpito toimittajan kilpailutuksen valmistelun. Jos toimittaja vaihtuu ylläpitosopi- muksen kilpailuttamisen myötä, aiheutuu muutostöille merkittävää viivettä. Nykyisen toimitta- jan arvio toteutuksen vaatimasta ajasta on noin yhdeksän kuukautta. Mikäli toimittaja kilpailu- tuksen myötä vaihtuu, tulee toteutukselle varata vielä tätä enemmän aikaa. Edellä mainitun pe- rusteella rahankeräyslain voimaantulo tulisikin asettaa riittävän pitkälle vuoteen 2020, jotta tie- tojärjestelmämuutokset ja sähköisen asioinnin toteutus ehditään varmuudella tehdä.

Valiokunnan mietintö HaVM 35/2018 vp

Suomen Kansallisteatteri ja yleishyödylliset osakeyhtiöt

Sivistysvaliokunta on lausunnossaan esittänyt, että hallintovaliokunta vakavasti harkitsisi sitä, että Kansallisteatteri lisittäisiin ehdotetun rahankeräyslain 5 §:n 1 momentin 8 kohtaan tahona, jolle voidaan myöntää rahankeräyslupa. Kansallisteatterin toiminta on sivistysvaliokunnan arvi- on mukaan selvästi luonteeltaan sellaista, että se täyttää yleishyödyllisyyden kriteerit, ja se on täl- tä osin täysin rinnastettavissa Kansallisgalleriaan. Sivistysvaliokunta korostaa Suomen Kansal- listeatterin erityisasemaa maamme kansallisessa teatterikentässä ja Kansallisteatterin toiminnan erityistä vakautta ja jatkuvuutta ja toteaa, että teatterin tavoitteena ei ole tuottaa voittoa.

Saamansa selvityksen perusteella hallintovaliokunta toteaa, että yleishyödyllisten osakeyhtiöi- den ja niin sanottujen yhteiskunnallisten yritysten sisällyttämistä rahankeräyksen järjestämiseen oikeutettujen tahojen piiriin on tarkasteltu esityksen laaja-alaisen valmistelun aikana. Kuten hal- lituksen esityksen perusteluissa todetaan, voimassa olevan rahankeräyslain 7 §:ssä käytetty yh- teisökäsite viittaa siihen, että rahankeräyslupa voitaisiin myöntää myös esimerkiksi yleishyödyll- liselle osakeyhtiölle tai osuuskunnalle, mutta perusteluissa käsitettä on rajattu siten, että sillä vii- tataan yhdistykseen, säätiöön ja puolueräkisteriin merkittyyn puolueeseen (HE 102/2005 vp). Hallintovaliokunta pitää perusteltuna, ettei yleishyödyllisille osakeyhtiöille voida myöntää ra- hankeräyslupaa, eivätkä ne voi järjestää pienkeräystä ottaen huomioon muun muassa sen, että yleishyödyllisyyden arviointi olisi yritysten osalta hankalampaa, sillä niiden toiminnan tarkoituk- sena on lähtökohtaisesti voiton tavoittelu ja koska yritykset harjoittavat usein elinkeinotoimintaa. Yhteiskunnallisia yrityksiä, joista kaikki eivät kuitenkaan olisi yleishyödyllisiksi katsottavissa, on myös erittäin suuri määrä. Esimerkiksi Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen vuoden 2015 sel- vityksen mukaan Suomessa on yli 19 000 tällaista yritystä.

Kansallisteatterin osalta valiokunta toteaa, että ehdotettu rahankeräyslain 5 § sisältää yleiset sään- nökset niistä tahoista, joille rahankeräyslupa voidaan myöntää. Sen lisäksi pykälässä säädetään sellaisten tahojen rahankeräysoikeudesta, jotka eivät voi saada rahankeräyslupaa lain yleisten ra- hankeräyslupan saajia koskevien säännösten nojalla. Näihin sisältyy myös sellaisia tahoja, joilla voitaisiin sinänsä katsoa olevan oikeus saada rahankeräyslupa yleisten säännösten perusteella. Näiden tahojen toimintaan sisältyy kuitenkin sellaisia ominaisuuksia (budjettirahoitus ja julkisen vallan käyttö), joiden vuoksi ne voidaan rinnastaa julkisyhteisöön. Näillä seikoilla voisi olla vai- kutuksia ainakin yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja Kansallisgallerian oikeuteen saada ra- hankeräyslupa. Näitä tahoja koskevalla sääntelyllä on haluttu turvata niiden rahankeräysoikeu- den säilyminen muuttumattomana. Rahankeräyslakiin sisältyvän rahankeräyslupan saajia koske- van sääntelyn voidaan katsoa olevan jossain määrin sirpaleinen, sillä luvansaajia koskevia poik- keuksia on tehty lainsäädäntöön yksitellen ilman, että poikkeuksia olisi esimerkiksi julkisyhteisö- jien osalta arvioitu kokonaisuutena. Esiselvityksessä on myös katsottu, ettei ole perusteltua li- sätä tällaisia erikseen nimettyjä tahoja.

Kansallisteatteri ei ehdotetun rahankeräyslain luvansaajia koskevan yleissääntelyn perusteella voi saada rahankeräyslupaa, koska se toimii osakeyhtiömuodossa. Kansallisteatterin yhtiöjärjes- tyksessä ei ole saadun tiedon mukaan rajoitettu yhtiön osingonjakomahdollisuuksia. Rahankerä- yslaissa ehdotetaan myös säädettäväksi voimassa olevaa lakia vastaavasti ammattikorkeakoulu- jen rahankeräysoikeudesta. Ammattikorkeakoulut toimivat Kansallisteatterin tavoin osakeyhtiö- muodossa, mutta niiden yhtiöjärjestykset eivät mahdollista osingonjakomahdollisuutta ja tällä ta-

Valiokunnan mietintö HaVM 35/2018 vp

voin on turvattu rahankeräysvarojen ohjautuminen lahjoittajien tarkoittamaan keräystarkoitukseen sekä yhtiön toiminnan että sen purkautumisen aikana.

Kansallisteatterin toimintamuoto mahdollistaa rahankeräysvarojen jakamisen omistajille sekä sen toiminnan aikana että sen purkautuessa. Sivistysvaliokunnan lausunnossa esitetty Kansallisteatteria koskeva muutos voisi asettaa sen parempaan asemaan muiden osakeyhtiömuodossa toimivien kulttuurilaitosten kanssa.

Kansallisteatterin toiminnan voidaan kuitenkin katsoa toteuttavan yleishyödyllistä tarkoitusta. Ehdotetun rahankeräyslain lähtökohdat eivät estä sitä, että Kansallisteatteria tukeva yhdistys tai säätiö saisi rahankeräyslupaa Kansallisteatterin yleishyödyllisen toiminnan tukemiseksi siitä huolimatta, että Kansallisteatteri toimii osakeyhtiömuodossa. Ehdotetussa laissa esteenä tällaisen keräyksen järjestämiselle ei olisi valiokunnalle esitetyn näkemyksen perusteella myöskään mahdollinen Kansallisteatterin rinnastaminen julkisyhteisöön sen saaman budjettirahoituksen vuoksi, sillä laissa ehdotetaan säädettäväksi, että rahankeräyslaissa säädetyt luvan saajat voisivat järjestää rahankeräyksen valtion, kunnan, kuntayhtymän tai maakunnan toimintaan.

Muut kannanotot

Hallintovaliokunta toteaa asiantuntijakuulemisen perusteella myönteisenä seikkana, että hallituksen esitys on valmisteltu eri toimijoiden laajalla sidosryhmäyhteistyöllä. Valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Hallintovaliokunta puoltaa 1. lakiehdotuksen hyväksymistä muutettuna tästä mietinnöstä ilmenevin kannanotoin sekä 2. — 4. lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomina.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Rahankeräyslaki

5 §. Rahankeräyksen järjestäjä. Ehdotetun rahankeräyslain 5 §:n 4 momentissa säädetään, että valtiolle, maakunnalle, kunnalle ja kuntayhtymälle ei myönnetä rahankeräyslupaa eivätkä ne saa järjestää pienkeräystä. Rahankeräyslaista johtuvat tietojärjestelmän muutostarpeet ovat luonteeltaan mittavia, ja niiden toteuttamiseen tulee varata riittävästi aikaa ennen lain voimaantuloa. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa tässä vaiheessa vaalikauden lopussa varmuuden vuoksi maakuntien poistamista lakiehdotuksesta. Tarvittaessa maakuntia koskevien viittausten lisääminen rahankeräyslakiin erillisellä lainmuutoksella uuden rahankeräyslain hyväksymisen jälkeen on mahdollista toteuttaa nopealla aikataululla ennen rahankeräyslain voimaantuloa.

9 §. Rahankeräyslupaa myöntämisen esteet. Asiantuntijakuulemisessa on tuotu esiin, ettei 9 §:ssä lainkaan määritellä, mitkä ovat niitä rikoksia, joihin syyllistymisen perusteella rahankeräyslupaa koskeva hakemus hylätään tai rahankeräyslupa voidaan peruuttaa. Samalla on esitetty, että rahankeräyksen luotettavuuden vaarantavat rikokset luettelaisiin nimenomaisesti tai säännöksiin sisällytettäisiin joitakin muita sääntelyä täsmentäviä ja viranomaisen harkintavaltaa rajoittavia kriteereitä. Esiin on tuotu myös, että sakkorangaistus saattaisi olla perusteltua rajata so-

Valiokunnan mietintö HaVM 35/2018 vp

veltamisalan ulkopuolelle. Epäselväksi on myös nähty, kattaako pykälän soveltamisala tilanteet, joissa henkilö on tuomittu yhdyskuntapalveluun tai valvontarangaistukseen.

Valiokunta toteaa, että niissä tapauksissa, joissa määrätään seuraamukseksi yhdyskuntapalvelu tai valvontarangaistus, henkilö tuomitaan ensin vankeusrangaistukseen. Sen kysymyksen arviointi, minkä aikaisempien rikosten katsotaan vaarantavan rahankeräystarkoitusta, on rahankeräysten oikeudellista arviointia, ei varsinaisesti rikosoikeutta koskeva kysymys. Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että rahankeräyslupaa hakevan yhdistyksen on aina mahdollisuus harkita, voisiko se vaihtaa rikoksesta tuomitun henkilön toisiin tehtäviin.

Valiokunta toteaa, että voimassa olevan lain säännöksiin nähden ehdotetut säännökset ovat huomattavasti täsmällisempiä. Luotettavuuden arviointi on yhdistetty rahankeräyksen luotettavuuden arviointiin eikä henkilön luotettavuuteen yleisesti. Lisäksi henkilön edellytetään olevan lupaa hakevassa tahossa päättävässä asemassa rahankeräysten järjestämisen suhteen. Voimassa olevan lain mukaan lupahakemus tulee hylätä, jos luvanhakijan lakisääteiseen toimielimeen tai muuhun johtoon kuuluvia tai lupaa haettaessa tosiasiallista päätösvaltaa käyttäviä henkilöitä ei voida pitää luotettavina. Valiokunnan näkemyksen mukaan säännöksissä ei ole mahdollista luetella luotettavuuden vaarantavia rikoksia, koska perusteluissa kuvatuin tavoin luotettavuuden vaarantuminen voi johtua hyvin erityyppisistä rikoksista ja tapauskohtaisesti myös aiotusta keräystuoton käyttötarkoituksesta. Perusteltua ei myöskään ole poistaa sakkorangaistusta säännöksestä, koska myös sakkorangaistukseen johtaneella seikalla voi olla rahankeräyksen luotettavuutta heikentävä vaikutus.

Hallintovaliokunta ehdottaa kuitenkin 9 §:n 1 momentin 2 kohdan sanamuodon tarkistamista siten, että rahankeräyslupan hylkäämisen perusteena on rikos, joka on omiaan vaarantamaan rahankeräyksen luotettavuuden tai on omiaan heikentämään luottamusta rahankeräyksen keräystarkoituksen toteutumiseen.

15 §. Rahankeräyslupan peruuttaminen ja kirjallinen varoitus. Pykälässä säädetään rahankeräyslupan peruuttamisen edellytyksistä ja kirjallisen varoituksen antamisesta. Valiokunta viittaa edellä 9 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa lausuttuun ja ehdottaa 15 §:n 2 momentin 1 kohdan muuttamista vastaavalla tavalla.

21 §. Pienkeräyksen järjestämisen ja rahankeräysvarojen käytön kieltäminen. Pykälässä ehdotetaan annettavaksi rahankeräysten valvonnan tehokkuuden turvaamiseksi poliisilaitokselle toimivalta kieltää pienkeräyksen järjestäminen ja rahankeräyksellä saatujen varojen käyttäminen sekä säädettäväksi kieltoperusteista. Kieltooperusteet jaetaan pykälässä ehdottomiin ja harkinnanvaraisiin kieltoperusteisiin. Ehdottomista kieltoperusteista säädetään pykälän 1 momentissa ja harkinnanvaraisista kieltoperusteista 2 momentissa. Nämä perusteet vastaavat pitkälti luvanvaraisia keräyksiä koskevia 14 §:n mukaisia kieltoperusteita.

Valiokunta ehdottaa edellä 9 §:n ja 15 §:n kohdalla ehdottamia muutoksia vastaavasti sääntelyn täsmentämiseksi myös lakiehdotuksen 21 §:n 2 momentin 1 kohdassa.

Pykälän 4 momentin nojalla poliisilaitoksen päätös, jolla on kielletty rahankeräyksen järjestäminen tai rahankeräysvarojen käyttäminen taikka varojen luovuttaminen rahankeräystililtä, on voi-

Valiokunnan mietintö HaVM 35/2018 vp

massa enintään 60 päivää. Poliisilaitos voi jatkaa päätöksen voimassaoloaikaa enintään 60 päivällä, jos virheellistä menettelyä, laiminlyöntiä tai muuttunutta olosuhdetta rahankeräyksen järjestämisessä tai rahankeräysvarojen käyttämisessä ei ole korjattu.

Pykälän 4 momentin viimeisen virkkeen mukaan poliisilaitos antaa luvan rahankeräyksen jatkamiseen, jos kieltopäätöksen peruste on poistunut. Valiokunta ehdottaa virkkeen korvaamista seuraavasti: Jos kieltopäätöksen peruste on poistunut, poliisilaitos tekee päätöksen pienkeräyksen järjestäjän oikeudesta aloittaa rahankeräyksen järjestäminen ja rahankeräysvarojen käyttäminen tai jatkaa rahankeräystä ja rahankeräysvarojen käyttämistä taikka talletuspankin oikeudesta luovuttaa rahankeräysvaroja.

Hallintovaliokunta ehdottaa edellä mainitun 4 momentin sääntelyn täydentämistä uudessa 5 momentissa siten, että pienkeräysilmoitus raukeaa, jos ilmoituksen tekijä ei ole korjannut virheellistä menettelyä, laiminlyöntiä tai muuttunutta olosuhdetta rahankeräyksen järjestämisessä tai rahankeräysvarojen käyttämisessä 4 momentissa tarkoitettussa määräajassa. Säännös selkeyttää lainsäätäjän tarkoitusta siitä, että pienkeräyksen järjestäminen tulee kielletyksi lopullisesti sen jälkeen, jos pienkeräysilmoituksen tekijä ei ole pystynyt korjaamaan tilannetta niin, että keräys täyttää sille laissa asetetut vaatimukset.

24 §. Vaalikeräyksen järjestämisen ja rahankeräysvarojen käytön kieltäminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi rahankeräyksen valvonnan tehokkuuden turvaamiseksi Poliisihallitukselle toimivalta kieltää vaalikeräyksen järjestäminen ja keräyksellä saatujen varojen käyttäminen sekä kiellon perusteista. Kieltoerusteet jaetaan pykälän 1 momentissa säädettäväksi ehdotettaviin ehdottomiin kieltoerusteisiin ja 2 momentissa säädettäväksi ehdotettaviin harkinnanvaraisiin kieltoerusteisiin. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan Poliisihallituksella on myös ilman erityistä säännöstä aina mahdollisuus puuttua havaittuihin väärinkäytöksiin ja rikosepäilyihin tekemällä asiasta tutkintapyyntö poliisille. Ehdotetut säännökset vastaavat pitkälti luvanvaraisten keräysten kieltämistä koskevaa sääntelyä.

Hallintovaliokunta ehdottaa 24 §:n 2 momentin 1 kohdan säännöksen täsmentämistä luotettavuuden arviointia koskevan sääntelyn osalta. Valiokunta ehdottaa, että Poliisihallitus voi kieltää vaalikeräyksen järjestämisen ja rahankeräysvarojen käyttämisen, jos vaalikeräyksen järjestäjä tai tämän lakisääteiseen toimielimeen tai muuhun johtoon kuuluva tai näissä tosiasiallista päätösvaltaa käyttävä henkilö, joka tehtävässään päättää rahankeräyksen järjestämiseen liittyvistä asioista, on viiden vaalikeräyksen aloittamista edeltäneen vuoden aikana lainvoimaisella tuomiolla tuomittu vankeusrangaistukseen tai kolmen vaalikeräyksen aloittamista edeltäneen vuoden aikana tuomittu sakkorangaistukseen rikoksesta, joka on omiaan vaarantamaan vaalikeräyksen luotettavuuden tai on omiaan heikentämään luottamusta vaalikeräyksen käyttötarkoituksen toteutumiseen. Valiokunnan ehdottama sanamuoto vastaa edellä 9, 15 ja 21 §:ään valiokunnan ehdottamia täsmennyksiä.

27 §. Rahankeräysvarojen käyttö, säilyttäminen ja käsittely. Lakiehdotuksen 27 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi rahankeräysvarojen käytöstä, säilyttämisestä ja käsittelystä. Pykälässä asetetaan rahankeräyksen järjestäjälle velvollisuus käyttää keräystuotto rahankeräysviranomaisille ilmoitettuun käyttötarkoitukseen.

Valiokunnan mietintö HaVM 35/2018 vp

Pykälän 2 momentin nojalla Poliisihallitus voi hakemuksesta muuttaa varojen käyttötarkoitusta, jos keräysvaroja tai osaa niistä ei voida käyttää alkuperäiseen käyttötarkoitukseensa tai se ei ole olosuhteiden olennaisen muuttumisen vuoksi tai muusta syystä tarkoituksenmukaista. Pykälän 2 momentin 1 kohdasta ei ilmene, kuka tällaisen hakemuksen voi Poliisihallitukselle tehdä. Pykälän yksityiskohtaisista perusteluista ilmenee kuitenkin, että käyttötarkoituksen muuttaminen hakemuksesta on mahdollista ainoastaan rahankeräysluvan saaneelle. Valiokunta ehdottaa 27 §:n 2 momentin 1 kohdan sanamuodon täsmentämistä siten, että Poliisihallitus voi rahankeräysluvan haltijan eli luvansaajan hakemuksesta muuttaa varojen käyttötarkoitusta.

Pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan rahankeräysvarat tulee käyttää toissijaiseen käyttötarkoitukseen, jos toissijainen käyttötarkoitus on ilmoitettu Poliisihallitukselle tai poliisilaitokselle ja jos rahankeräysvaroja tai osaa niistä ei voida käyttää alkuperäiseen käyttötarkoitukseensa taikka se ei ole olosuhteiden olennaisen muuttumisen vuoksi tai muusta syystä tarkoituksenmukaista. Valiokunta ehdottaa mainittuun säännökseen kielellistä tarkistusta.

30 §. Tietojen saantioikeus. Pykälän 1 momentin johdantokappaleessa säädetään, että Poliisihallituksella ja poliisilaitoksella on oikeus saada rahankeräyksen järjestämiseen välittömästi liittyviä ja rahankeräyksen järjestämisen valvonnassa välttämättömiä tietoja. Momentin 1—5 kohdista ilmenee, millaisia tietoja mainituilla viranomaisilla on oikeus, miltä taholta ja missä tarkoituksessa saada (esimerkiksi salassapitovelvollisuuden estämättä). Hallintovaliokunta ehdottaa 30 §:n 1 momentin johdantokappaleen muuttamista siten, että Poliisihallituksella ja poliisilaitoksella on oikeus saada rahankeräysten järjestämisen valvonnassa välttämättömiä rahankeräyksen järjestämiseen välittömästi liittyviä tietoja. Valiokunnan ehdottamassa sanamuodossa välttämättömyyskriteeri ulotetaan kaikkiin pykälässä oleviin tietoihin hallituksen esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa kuvatulla tavalla.

Rahankeräyslain 1 §:n 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi rahankeräyslain soveltamisesta myös sellaisiin rahankeräyksiin, joiden tarkoituksena on 2 §:n 9 kohdassa tarkoitettujen virtuaalivaluutan kerääminen. Lain soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi nykyisestä, jotta rahankeräyslain säännösten soveltuminen virtuaalivaluuttakeräyksiin olisi yksiselitteistä. Voimassa oleva rahankeräyslaki ei sisällä lainkaan säännöksiä virtuaalivaluutasta, eikä lain perusteluissa ole käsitelty virtuaalivaluutan mahdollista rinnastumista rahaan.

Virtuaalivaluuttakeräysten voitaisiin katsoa jäävän rahankeräyksen määritelmän ja näin ollen myös lain soveltamisalan ulkopuolelle, jos voimassa olevan rahankeräyslain sanamuotoa tulkittaisiin suppeasti rahan määritelmän suhteen. Poliisihallituksen lupakäytännössä on kuitenkin lähdetty saadun selvityksen perusteella siitä, että virtuaalivaluuttojen keräämiseen tähtäävä toiminta on rahankeräystä ja näin ollen kuuluu rahankeräyslain soveltamisalaan. Rahankeräyslupia virtuaalivaluuttojen keräämiseen ei ole kuitenkaan myönnetty. Vaikka Poliisihallitus on käytännössä tulkinnut rahankeräyslakia siten, että lain on katsottu soveltuvan virtuaalivaluuttakeräyksiin, on nykyinen tilanne epäselvä sen suhteen, mahdollistavatko rahankeräyslain säännökset puuttumisen virtuaalivaluutan keräämiseksi käynnistettyihin keräyskampanjoihin.

Nykytilan selkeyttäminen edellyttää, että rahankeräyslakiin sisällytetään säännökset rahankeräyslain soveltumisesta virtuaalivaluutan keräämiseen. Virtuaalivaluutan käyttö on yleistynyt, ja sen käyttöön liittyy myös väärinkäytösmahdollisuuksia. Mahdollistamalla poliisin puuttuminen

Valiokunnan mietintö HaVM 35/2018 vp

lainvastaisiin virtuaalivaluuttakeräyksiin rahankeräyslain säännösten nojalla sekä velvoittamalla rahankeräyksen järjestäjä raportoimaan järjestämästään virtuaalivaluuttakeräyksestä muodostuu rahankeräyksiä valvovalle viranomaiselle nykyistä paremmat virtuaalivaluuttojen keräämistä koskevat valvontakeinot. Virtuaalivaluutta koskevia säännöksiä sisältyy lakiehdotuksen 1 §:n soveltamisalasäännöksen ja 2 §:n määritelmäsäännöksen lisäksi lain 7 ja 26 §:ään sekä rikoslain rahankeräysrikosta koskevaan 16 c §:ään. Ehdotetun rahankeräyslain 30 §:ssä säädetään puolestaan poliisin tiedonsaantioikeudesta pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä, josta poliisi voisi saada tietoja virtuaalivaluutan kerääjästä.

Hallituksen esityksen 30 §:n 1 momentin 3 kohtaan on sisällytetty säännös poliisin oikeudesta saada tietoja pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetussa laissa tarkoitettua pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä salassapitovelvollisuuden estämättä. Sisällöllisesti pitkälti edellä tarkoitettua tiedonsaantioikeutta vastaava säännös sisältyy eduskunnassa käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä ja eräksi muiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 167/2018 vp) sisältyvään pankki- ja maksutililakiin. Edellä mainitun ehdotetun pankki- ja maksutililain mukaan poliisilla olisi oikeus saada tietoja pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä myös rahankeräyslaissa tarkoitettuun rahankeräysten valvontatehtävän suorittamiseen.

Ehdotettuun rahankeräyslakiin ja säädettävänä olevaan pankki- ja maksutililakiin sisältyvien tiedonsaantia ja tiedonhakua koskevien säännösten tarkoituksena on mahdollistaa viranomaiselle oikeus saada tieto siitä, onko rahankeräyksen järjestäjä kerännyt virtuaalivaluutta. Rahankeräyslain perusteluissa todetaan, että tiedonsaantia koskevan säännöksen avulla viranomaisella olisi mahdollisuus saada tieto siitä, onko rahankeräysluvan haltija käyttänyt virtuaalivaluutan vaihtopalvelua ja saada tieto rahankeräyksen järjestäjän käyttämästä pankkitilistä, jonne rahankeräyksen järjestäjän omistama virtuaalivaluutta olisi vaihtopalvelun kautta siirretty. Tieto virtuaalivaluutan vaihtopalvelun käyttämisestä ohjaisi poliisin valvontatoimien kohdistamista rahankeräysten tarkastustoiminnassa ja toteutuneiden rahankeräysten raportointivaiheessa.

Ehdotetun rahankeräyslain 26 §:ään sisältyvä sääntely täydentää sitä sääntelyä, jonka perusteella viranomaisella olisi mahdollisuus saada käytännössä tietoa kerätystä virtuaalivaluutasta. Mainitun 26 §:n 2 momentissa säädetään, että rahankeräyksen järjestäjän on vaihdettava vastaanotettu virtuaalivaluutta rahaksi virtuaalivaluutan vaihtopalvelun välityksellä ja talletettava varat rahankeräystilille ennen vuosi-ilmoituksen, lopputilityksen, pienkeräystilityksen tai vaalikeräystilityksen tekemistä, jos rahankeräyksen järjestäjä on vastaanottanut virtuaalivaluutta osana rahankeräystä. Ehdotetun 26 §:n perusteluissa todetaan, että virtuaalivaluutan vaihtaminen viralliseksi valuutaksi olisi välttämätöntä, jotta viranomainen pystyisi tosiasiallisesti valvomaan rahankeräyksen järjestäjän keräämää virtuaalivaluutan määrää ja tarkistamaan, että kerätty virtuaalivaluutta käytetään ilmoitettuun keräystarkoitukseen.

Virtuaalivaluutan vaihtaminen valuutaksi olisi tarpeen myös sen vuoksi, että viranomainen saisi luotettavan tiedon virtuaalivaluutan arvosta tilityshetkellä. Ehdotettuihin 26 ja 30 §:ään sisältyvien valvontakeinojen on tarkoitettu muodostavan yhdessä muuta ehdotetun rahankeräyslain valvontaa koskevia säännöksiä täydentävän valvontakokonaisuuden, jonka avulla poliisi saisi tietoa nimenomaan virtuaalivaluuttakeräyksistä.

Valiokunnan mietintö HaVM 35/2018 vp

Valiokunta toteaa, että jos poliisin pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä saatavien tietojen saantia rajoitetaan hallituksen esityksestä HE 167/2018 vp poikkeavalla tavalla, tulisivat poliisin mahdollisuudet valvoa virtuaalivaluuttakeräyksiä kaventumaan siitä, mitä on esitetty. Koska voimassa oleva rahankeräyslain soveltuminen virtuaalivaluuttakeräyksiin on tulkinnanvaraista, ei poliisilla ole lähtökohtaisesti oikeutta voimassa olevan lain säännösten nojalla puuttua virtuaalivaluuttakeräysten järjestämiseen. Voimassa oleva lainsäädäntö ei myöskään sisällä säännöksiä rahankeräyksen järjestäjän velvollisuudesta raportoida viranomaiselle keräämästään virtuaalivaluutasta. Poliisin tiedonsaantioikeudesta virtuaalivaluuttakeräysten osalta ei ole myöskään olemassa säännöksiä.

Joka tapauksessa ehdotettuun rahankeräyslakiin sisältyvät virtuaalivaluuttakeräysten valvontamekanismit olisivat edelleen ilman poliisin tiedonsaantioikeutta koskevia säännöksiäkin laajemmat kuin voimassa olevan lainsäädännön mukaan. Lainvastaiset virtuaalivaluuttakeräykset tulisivat lisäksi rangaistaviksi ehdotettujen lainsäädäntömuutosten johdosta, kun rikoslain rahankeräysrikosta koskevat säännökset tulisivat sovellettaviksi jatkossa myös virtuaalivaluuttakeräyksiin.

Lisäksi valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että Finanssivalvonta on valiokunnan saaman tiedon mukaan marraskuussa 2017 todennut, että bitcoinia ja muita kryptovaluuttoja käytetään ensisijaisesti spekulatiivisina sijoituskohteina ja niiden käyttö maksamisen välineenä on toissijaista. Virtuaalivaluutan käyttö on yleistynyt viime vuosina hyväntekeväisyyskeräysten yhteydessä erityisesti ulkomailla, mutta Suomessa sen käyttö on kuitenkin vielä vähäistä.

Valiokunta toteaa edellä lausuttua täydentäen, ettei sillä ole varmuutta siitä, että hallituksen esitykseen HE 167/2018 vp sisältyvä lakiehdotus pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä tulee hyväksytyksi alkuperäisessä muodossaan nyt kysymyksessä olevilta relevanteilta osiltaan. Tämän vuoksi poliisin tiedonsaantioikeuden on tässä sääntely-yhteydessä perustuttava voimassa olevan poliisilain (872/2011) 4 luvun 3 §:ään. Poliisilain kyseisen säännöksen mukaan poliisilla on päällystöön kuuluvan poliisimiehen pyynnöstä oikeus saada rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi tarvittavia tietoja yhteisön jäsentä, tilintarkastajaa, toimitusjohtajaa, hallituksen jäsentä tai työntekijää velvoittavan yritys-, pankki- tai vakuutuslainsäädännön mukaisesti. Asiantuntijakuulemisessa on todettu, että nykyisen rahankeräyslain mukaisissa valvontatilanteissa havaitaan tilanteita, joilla on liityntää terrorismin rahoitukseen. Rahanpesua tai terrorisminrahoitusepäilyä koskevissa tilanteissa asian käsittely voidaan siirtää poliisille rikosasiaan tutkittavaksi. Poliisilain tiedonsaantia koskevien säännösten nojalla poliisilla olisi oikeus saada tietoa myös tilanteissa, joissa epäily koskisi virtuaalivaluutan keräämistä.

Valiokunta ehdottaa rahankeräyslakiin sisältyvän pankki- ja maksutilijärjestelmää koskevan tiedonsaantioikeuden poistamista lakiehdotuksen 30 §:n 1 momentin 3 kohdasta. Muilta osin ehdotettuun rahankeräyslakiin sisältyvät virtuaalivaluuttoa koskevat säännökset on kuitenkin syytä säilyttää muuttamattomina, jotta varmistetaan poliisin mahdollisuus valvoa ja puuttua virtuaalivaluuttakeräyksiin ja varmistetaan lainvastaisten virtuaalivaluuttakeräysten rangaistavuus rahankeräysrikoksena.

31 §. Toimitsijan määrääminen. Pykälän 1 momentin mukaan Poliisihallitus voi määrätä toimitsijan ottamaan rahankeräyksen järjestäjän kustannuksella rahankeräysvarat haltuunsa ja teke-

Valiokunnan mietintö HaVM 35/2018 vp

mään niistä tilityksen, jos Poliisihallitus on peruuttanut rahankeräyslupan 15 §:n mukaisesti tai poliisilaitos on kieltänyt pienkeräyksen järjestämisen tai rahankeräysvarojen käyttämisen 21 §:n mukaisesti eikä pienkeräyksen järjestäjä ole korjannut virheellistä menettelyä, laiminlyöntiä tai muuttunutta olosuhdetta 60 päivän kuluessa päätöksen tekemisestä.

Hallintovaliokunta ehdottaa 31 §:n täsmentämistä siltä osin kuin 31 §:ssä ja 21 §:ssä säädetyt määräajat poikkeavat toisistaan viittamalla 31 §:n 1 momentin lopussa 21 §:n 4 momentissa tar-koitetun kiellon voimassaoloaikaan.

35 §. Muutoksenhaku. Valiokunta on edellä ehdottanut 21 §:ään lisättäväksi keräysilmoituksen raukeamista koskevan pykälän uuteen 5 momenttiin sisältyvän säännöksen. Tämän vuoksi on muutoksenhakua koskevaa 35 §:ää muutettava siten, että pykälän 1 momenttiin lisätään viittaus raukeamispäätökseen.

2. Muut lakiehdotukset

Hallintovaliokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien muiden lakiehdotusten eli 2. — 4. lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomina.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Hallintovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 214/2018 vp sisältyvät 2. — 4. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 214/2018 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Rahankeräyslaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Valiokunnan mietintö HaVM 35/2018 vp

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään rahankeräysten järjestämisestä ja niiden asianmukaisuuden valvonnasta.

Tätä lakia sovelletaan myös sellaisiin rahankeräyksiin, joiden tarkoituksena on 2 §:n 9 kohdassa tarkoitetun virtuaalivaluutan kerääminen.

Tämän lain soveltamisalaan eivät kuulu:

- 1) naapuriapu;
- 2) vetoaminen yleisöön omaisuuden saamiseksi testamenttein;
- 3) yksityishenkilöiden merkkipäiväkutsujen ja -haastattelujen sekä kuolinilmoitusten ja muistokirjoitusten yhteydessä esitetyt muistamispyynnöt;
- 4) varhaiskasvatusryhmän, opetusryhmän tai vakiintuneen opinto- tai harrasteryhmän järjestämä rahankeräys, jos kerätyt varat käytetään opiskelun tai harrastustoiminnan edistämiseen, rahankeräykseen liittyvistä tehtävistä vastaa täysivaltainen henkilö ja keräys järjestetään varhaiskasvatusryhmän, opetusryhmän, opinto- tai harrasteryhmän, päiväkodin, koulun tai muun tahon järjestämässä tilaisuudessa;
- 5) uskonnonvapauslaissa (453/2003) tarkoitetun uskonnollisen yhdyskunnan julkisen uskonnonharjoituksen yhteydessä siihen osallistuvien keskuudessa suoritettava kolehdin tai muun vastaavan rahalahjoituksen keräys;
- 6) Suomessa rekisteröidyn yhdistyksen tai säätiön taikka Suomen Punaisesta Rististä annetun lain (238/2000) mukaisen Suomen Punaisen Ristin tai sen paikallisen tai alueellisen toimintayksikön järjestämä rahalahjoitusten keräys, jos keräys järjestetään yhdistyksen, säätiön tai järjestön muun tarkoituksen kuin elinkeinotoiminnan tukemiseksi ja keräys järjestetään yleisölle avoimessa maksuttomassa yhdistyksen, säätiön tai järjestön tilaisuudessa siihen osallistuvien keskuudessa tilaisuutta varten rajatulla alueella;
- 7) joukkorahoituslain (734/2016) mukainen laina- tai sijoitusmuotoinen joukkorahoitus ja joukkorahoituksen välittäjän toiminta.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *rahankeräyksellä* toimintaa, jossa yleisöön vetoamalla kerätään vastikkeetta rahaa;
- 2) *yleisöllä* ennalta rajoittamatonta ja määrittelemätöntä joukkoa henkilöitä;
- 3) *yleisöön vetoamisella* suullisesti, kirjallisesti tai muulla tavoin ilmaistua pyyntöä tai kehoitusta antaa rahaa keräykseen;
- 4) *yleishyödyllisellä toiminnalla* toimintaa yleistä sosiaalista, sivistyksellistä tai aatteellista tarkoitusta varten taikka muuta yleistä kansalaistoimintaa;

Valiokunnan mietintö HaVM 35/2018 vp

5) *rahankeräysluvalla* Poliisihallituksen rahankeräyksen järjestäjälle myöntämää oikeutta järjestää rahankeräyksiä toistaiseksi voimassa olevan ajan;

6) *pienkeräyksellä* ilmoituksenvaraista, keston ja keräystuoton enimmäismäärän osalta rajoitettua rahankeräystä;

7) *vaalikeräyksellä* yleisissä vaaleissa ehdokkaana olevan vaalikampanjan kulujen kattamiseksi järjestettävää rahankeräystä;

8) *rahankeräystilillä* pankkitiliä, jolle rahankeräyksellä saadut rahat ohjautuvat;

9) *virtuaalivahuuksella* digitaalista arvonkantajaa, joka ei ole keskuspankin tai viranomaisen liikkeeseen laskema tai takaama, jota ei välttämättä ole kytketty lailliseksi maksuvälineeksi vahvistettuun valuuttaan ja jolla ei ole samaa oikeudellista asemaa kuin valuutalla tai rahalla, mutta jota luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt hyväksyvät vaihdantavälineenä ja jota voi siirtää, varastoida tai myydä sähköisesti;

10) *virtuaalivaluutan vaihtopalvelulla* virtuaalivaluuttaa liike- tai ammattitoimintana toiseksi valuutaksi vaihtavaa;

11) *muulla johdolla* rahankeräyksen järjestäjän hallitusta, hallintoneuvostoa, toiminnanjohtajaa, toimitusjohtajaa, johtavaa toimihenkilöä ja nimenkirjoittajaa.

3 §

Toimivaltaiset viranomaiset

Poliisihallitus ja poliisilaitokset vastaavat tämän lain mukaisista viranomaistehtävistä. Poliisihallitus vastaa tämän lain noudattamisen valvonnasta ja rahankeräysten järjestämisen ohjauksesta. Poliisihallitus vastaa myös tämän lain mukaisiin toimenpiteisiin ryhtymisestä sellaisen rahankeräyksen osalta, jonka järjestäminen edellyttää rahankeräyslupaa tai pienkeräysilmoituksen tekemistä mutta joka järjestetään ilman lupaa tai ilmoitusta.

Poliisihallitus vastaa rahankeräyslupan myöntämisestä ja peruuttamisesta, pienkeräyksiä ja rahankeräyksen kieltämistä koskevien tietojen sekä vuosi-ilmoitus- ja tilitystietojen julkaisemisesta. Lisäksi Poliisihallitus vastaa rahankeräysten tilastoinnista ja tilastojen julkaisemisesta.

2 luku

Rahankeräyksen järjestämisen edellytykset

4 §

Rahankeräyksen luvanvaraisuus ja ilmoituksenvaraisuus

Rahankeräys saadaan järjestää vain, jos Poliisihallitus on myöntänyt rahankeräyslupan. Pienkeräyksen järjestämiseen ei tarvita rahankeräyslupaa, mutta siitä tulee tehdä ilmoitus poliisilaitokselle.

Vaalikeräyksen järjestämiseen ei tarvita rahankeräyslupaa eikä sen järjestämisestä tarvitse tehdä ilmoitusta.

Valiokunnan mietintö HaVM 35/2018 vp

5 §

Rahankeräyksen järjestäjä

Rahankeräyslupa voidaan myöntää:

- 1) Suomessa rekisteröidylle yhdistykselle, jolla on yleishyödyllinen tarkoitus;
- 2) Suomessa rekisteröidylle säätiölle, jolla on yleishyödyllinen tarkoitus;
- 3) puolerekisteriin merkitylle puolueelle, jolla on yleishyödyllinen tarkoitus;
- 4) Suomessa rekisteröidylle uskonnolliselle yhdyskunnalle, jolla on yleishyödyllinen tarkoitus;
- 5) Suomessa toimivalle rekisteröimättömälle yhteisölle, jolla on yleishyödyllinen tarkoitus, jos rekisteröimättömyys johtuu siitä, että yhteisön asemasta on säädetty Suomen lainsäädännössä;
- 6) yliopistolain (558/2009) 1 §:n 2 momentissa tarkoitettulle yliopistolle;
- 7) ammattikorkeakoululaissa (932/2014) tarkoitettulle ammattikorkeakoululle;
- 8) Kansallisgallerialle;
- 9) Suomen evankelis-luterilaisen kirkon keskusrahastolle diakoniarahaston lukuun, Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntayhtymälle tai seurakunnalle, joka ei kuulu seurakuntayhtymään, ja Suomen ortodoksisen kirkon seurakunnalle.

Pienkeräyksen saa järjestää:

- 1) Suomessa rekisteröity yhdistys;
- 2) Suomessa rekisteröity säätiö;
- 3) puolerekisteriin merkitty puolue;
- 4) Suomessa rekisteröity uskonnollinen yhdyskunta;
- 5) Suomen Punainen Risti sekä sen paikallinen ja alueellinen toimintayksikkö;
- 6) yliopistolain 46 §:ssä tarkoitettu ylioppilaskunta ja 47 §:ssä tarkoitettu osakunta;
- 7) ammattikorkeakoululain 41 §:ssä tarkoitettu opiskelijakunta;
- 8) Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntayhtymä tai seurakunta, joka ei kuulu seurakuntayhtymään, ja Suomen ortodoksisen kirkon seurakunta;
- 9) rekisteröimätön vähintään kolmen luonnollisen henkilön muodostama ryhmä, jonka jäsenistä vähintään yksi on täysivaltainen ja muut ovat täyttäneet 15 vuotta ja joilla kaikilla on kotikuntalaisia (201/1994) tarkoitettu kotikunta Suomessa.

Vaalikeräyksen saa järjestää yleisissä vaaleissa ehdokkaana olevan tukemiseksi yksinomaan toimiva yhdistys tai puoluelain (10/1969) 8 §:n 1 momentissa tarkoitettu puolueyhdistys.

Valtiolle, maakunnalle, kunnalle ja kuntayhtymälle ei myönnetä rahankeräyslupaa, eivätkä ne saa järjestää pienkeräystä. Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettut tahot saavat järjestää rahankeräyksen valtion, maakunnan, kunnan tai kuntayhtymän toimintaan.

6 §

Keräystarkoitus

Rahankeräys saadaan järjestää varojen hankkimiseksi yksinomaan yleishyödylliseen toimintaan.

Rahankeräystä ei saa järjestää selvästi yleistä järjestystä tai turvallisuutta vaarantavan tai lainvastaisen toiminnan rahoittamiseksi.

Sen estämättä mitä 1 momentissa säädetään:

Valiokunnan mietintö HaVM 35/2018 vp

1) rahankeräys saadaan järjestää pienkeräyksenä myös muuhun kuin yleishyödylliseen tarkoitukseen, ei kuitenkaan elinkeinotoiminnan tukemiseen eikä oikeushenkilön varallisuuden kartuttamiseen;

2) yliopistolla on oikeus järjestää rahankeräys varojen hankkimiseksi yliopistolain 2 §:ssä tarkoitettuista tehtävistä huolehtimiseen;

3) ammattikorkeakoululla on oikeus järjestää rahankeräys varojen hankkimiseksi ammattikorkeakoululain 4 §:ssä tarkoitettuista tehtävistä huolehtimiseen;

4) Kansallisgallerialla on oikeus järjestää rahankeräys varojen hankkimiseksi Kansallisgalleriasta annetun lain (889/2013) 2 §:ssä tarkoitettuista tehtävistä huolehtimiseen;

5) Suomen evankelis-luterilaisen kirkon keskusrahastolla diakoniarahaston lukuun, Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntayhtymällä tai seurakunnalla, joka ei kuulu seurakuntayhtymään, ja Suomen ortodoksisen kirkon seurakunnalla on oikeus järjestää rahankeräyksiä varojen hankkimiseksi diakonisen avustustoiminnan rahoittamiseen;

6) rahankeräys saadaan järjestää varojen hankkimiseksi taloudellisissa vaikeuksissa olevan yksittäisen henkilön tai perheen auttamiseen;

7) rahankeräys saadaan järjestää varojen hankkimiseksi varhaiskasvatusryhmän, opetusryhmän tai vakiintuneen opinto- tai harrasteryhmän opiskelun tai harrastetoiminnan edistämiseen.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon keskusrahasto toimiessaan diakoniarahaston lukuun, Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntayhtymä ja seurakunta, joka ei kuulu seurakuntayhtymään, ja Suomen ortodoksisen kirkon seurakunta eivät saa järjestää rahankeräystä seurakunnan tai seurakuntayhtymän rakennusten ja irtaimiston ylläpitoon, henkilöstökulujen kattamiseen, hautaustoimeen eivätkä väestökirjanpitoon.

7 §

Kielletyt järjestämistavat

Kiellettyä on:

1) järjestää rahankeräyksen järjestämisen yhteydessä arpajaiset tai muu toiminto, jossa osallistuvalla luvataan kokonaan tai osittain sattumaan perustuva voitto;

2) järjestää rahankeräys tavalla, jossa kaupankäynti tai yhdistyksen jäsenhankinta ja rahankeräys ovat ilmeisessä vaarassa sekoittua keskenään;

3) järjestää rahankeräys siten, että rahan lahjoittajana keräykseen osallistuneelle annetaan muu vastike kuin rahankeräyksen järjestäjän tai keräyksen tunnus, joka on arvoltaan vain vähäinen;

4) antaa yleisölle rahankeräystä järjestäessään merkityksellisiä totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja keräystarkoituksesta tai keräyksen järjestäjästä ja sen toiminnan tarkoituksesta;

5) häiritä, pakottaa tai muutoin painostaa lahjoittajaa tavalla, joka on omiaan johtamaan siihen, että lahjoittaja tekee lahjoituspäätöksen, jota hän ei ilman painostamista olisi tehnyt.

Kiellettyä on lisäksi kerätä rahaa ja virtuaalivaluuttaa:

1) ketjukirjeen avulla siten, että toimintaan osallistuvalla luvataan taloudellinen etu sitä vastaan, että hän lähettää ketjukirjeen edelleen tai ketjukirjeeseen rinnastettavalla tavalla siten että sähköisessä tai muussa muodossa lähetetyssä viestissä kehoitetaan lähettämään rahaa tai virtuaalivaluuttaa aiemmin toimintaan liittyneille; tai

2) pyramidipelin muodossa siten, että toimintaan liittyvän henkilön ansainta- tai voittomahdollisuudet osaksi tai kokonaan muodostuvat vastikkeetta niistä maksuista, joita toimintaan myö-

Valiokunnan mietintö HaVM 35/2018 vp

hemmin mukaan liittyvät maksavat osallistumismaksuina tai muina kerta- tai toistuvaissuorituksina.

3 luku

Rahankeräyslupa

8 §

Rahankeräyslupan hakeminen

Rahankeräyslupaa haetaan Poliisihallitukselta. Lupahakemus voidaan tehdä sähköisesti.

Hakemuksessa on annettava seuraavat tiedot:

- 1) hakijan nimi ja muut tunnistetiedot sekä yhteystiedot;
 - 2) hakijan lakisääteiseen toimielimeen tai muuhun johtoon kuuluvat tai tosiasiallista päätösvaltaa käyttävät henkilöt, jotka tehtävässään päättävät rahankeräyksen järjestämiseen liittyvistä asioista, ja näiden henkilötunnukset;
 - 3) hakijan toiminnan tarkoitus;
 - 4) yhteisön tai säätiön viimeksi hyväksytty tilinpäätös tai muu vastaava selvitys hakijan taloudellisesta tilanteesta;
 - 5) rahankeräysvarojen yleishyödyllinen tai 6 §:n 3 momentin 2-7 kohdan mukainen käyttötarkoitus;
 - 6) rahankeräyksessä käytettävät pankkitilit ja niiden käyttöoikeuksia koskevat tiedot.
- Sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hakemuksen sisällöstä, muodosta ja liitteistä.

9 §

Rahankeräyslupan myöntämisen esteet

Rahankeräyslupaa koskeva hakemus on hylättävä, jos:

- 1) 5 §:n 1 momentissa tai 6 §:ssä säädetyt rahankeräyksen järjestäjää tai keräystarkoitusta koskevat edellytykset eivät täyty;
- 2) hakijan lakisääteiseen toimielimeen tai muuhun johtoon kuuluvaa tai tosiasiallista päätösvaltaa käyttävä henkilö, joka tehtävässään päättää rahankeräyksen järjestämiseen liittyvistä asioista, on viiden hakemuksen saapumispäivää edeltäneen vuoden aikana lainvoimaisella tuomiolla tuomittu vankeusrangaistukseen tai kolmen hakemuksen saapumispäivää edeltäneen vuoden aikana sakkorangaistukseen rikoksesta, ~~jonka voidaan katsoa vaarantavan rahankeräyksen luotettavuuden~~ **joka on omiaan vaarantamaan rahankeräyksen luotettavuuden tai on omiaan heikentämään luottamusta rahankeräyksen keräystarkoituksen toteutumiseen;**
- 3) hakija on toistuvasti tai vakavasti rikkonut aikaisempien rahankeräystensä yhteydessä tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä, tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita rahankeräyksestä annettuja säännöksiä tai tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen lain nojalla annettuun rahankeräyslupaan liitettyjä lupaehtoja.

Hakemus voidaan hylätä, jos:

Valiokunnan mietintö HaVM 35/2018 vp

- 1) hakija on maksukyvytön;
- 2) hakemuksessa esitetyt ja muut viranomaisen tietojärjestelmistä ilmenneet tiedot huomioon ottaen on perusteltua aihetta olettaa, että hakija ei toimi rahankeräyksestä annettujen säännösten mukaisesti.

10 §

Päätös lupa-asiassa ja lupanumero

Poliisihallitus myöntää rahankeräysluvan.
Rahankeräyslupa tulee liittää luvan haltijan yksilöivä lupanumero.

11 §

Olosuhteiden muutoksesta ilmoittaminen

- Rahankeräysluvan haltijan on ilmoitettava kirjallisesti Poliisihallitukselle:
- 1) rahankeräysluvan myöntämisen jälkeen yhteisön tai säätiön hallinnossa tapahtuneesta muutoksesta;
 - 2) rahankeräyksen järjestämisen edellytysten täyttymiseen olennaisesti vaikuttavasta rahankeräysluvan haltijaan ja keräystarkoitukseen liittyvästä muutoksesta.
- Ilmoitus on tehtävä yhden kuukauden kuluessa muutoksesta.

12 §

Vuosi-ilmoituksen antaminen

Rahankeräysluvan haltijan on annettava Poliisihallitukselle vuosittain kuuden kuukauden kuluessa kunkin tilikauden päättymisestä rahankeräyksen valvontaa ja rahankeräystietojen julkaisemista varten vuosi-ilmoitus. Poliisihallitus tarkastaa ja hyväksyy vuosi-ilmoituksen.

Vuosi-ilmoituksessa on annettava seuraavat tiedot:

- 1) luvan haltija;
- 2) selvitys tilikauden aikana järjestetyistä rahankeräyksistä;
- 3) rahankeräyksen tuotto tilikauden aikana;
- 4) tilikauden aikana rahankeräyksen järjestämisestä aiheutuneet eritellyt kulut;
- 5) selvitys rahankeräysvarojen käyttämisestä;
- 6) tilikauden tilinpäätös ja tase liitetietoineen.

Jos luvan haltija on sellainen oikeushenkilö, jolla on tilintarkastaja, tulee vuosi-ilmoitukseen liittää tilintarkastajan lausunto. Tilintarkastajan lausunnossa on selvitettävä vuosi-ilmoituksessa ilmoitettujen rahankeräysten tuottojen ja kulujen vastaavuutta luvan haltijan kirjanpitoon.

Sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä vuosi-ilmoituksen sisällöstä ja muodosta, tilintarkastajan lausunnon sisällöstä, vuosi-ilmoituksen tietojen nähtävänä pitämisestä, nähtävänä pitämiseen liittyvistä määräajoista ja vuosi-ilmoitusten säilyttämisestä.

Valiokunnan mietintö HaVM 35/2018 vp

13 §

Vuosisuunnitelman antaminen

Luvan haltijan tulee antaa Poliisihallitukselle vuosisuunnitelma kunkin vuosi-ilmoituksen antamista seuraavan tilikauden aikana järjestettävistä rahankeräyksistä. Vuosisuunnitelma voidaan antaa vuosi-ilmoituksen yhteydessä tai viimeistään kaksi kuukautta ennen seuraavan tilikauden alkamista.

Vuosisuunnitelmassa ilmoitettujen tietojen perusteella Poliisihallitus voi asettaa luvan haltijalle velvollisuuden ilmoittaa Poliisihallitukselle seuraavan tilikauden aikana kerättävien varojen 6 §:n mukainen toissijainen käyttötarkoitus, jos se on perusteltua kerättävien varojen tarkoituksenmukaisen käyttämisen varmistamiseksi.

Sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä vuosisuunnitelman sisällöstä ja muodosta, vuosisuunnitelman tietojen nähtävänä pitämisestä, nähtävänä pitämiseen liittyvistä määräajoista ja vuosisuunnitelmien säilyttämisestä.

14 §

Rahankeräyksen järjestämisen ja rahankeräysvarojen käytön kieltäminen ja uhkasakko

Poliisihallitus voi kieltää rahankeräyksen järjestämisen ja rahankeräysvarojen käyttämisen sekä talletuspankkia luovuttamasta kerättyjä varoja rahankeräystililtä, jos:

- 1) luvan haltija on laiminlyönyt 12 §:n 1 momentissa säädetyn vuosi-ilmoituksen antamisen tai 29 §:ssä säädetyn uuden vuosi-ilmoituksen antamisen;
- 2) luvan haltija on laiminlyönyt ilmoittaa olosuhteiden muutoksista 11 §:ssä säädetysti;
- 3) Poliisihallituksella on perusteltu syy epäillä rahankeräyksen järjestämisessä tai rahankeräysvarojen käyttämisessä meneteltävän tai menetellyn muulla tavalla olennaisesti tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten vastaisesti.

Poliisihallitus voi kieltää rahankeräyksen järjestämisen ja rahankeräysvarojen käyttämisen myös, jos luvan haltija on maksukyvytön. Poliisiyllyjohtaja tai hänen määräämänsä Poliisihallituksen virkamies päättää talletuspankkia koskevasta kiellosta luovuttaa kerätyt varat rahankeräystililtä.

Poliisihallituksen päätös, jolla on kielletty rahankeräyksen järjestäminen tai rahankeräysvarojen käyttäminen taikka varojen luovuttaminen rahankeräystililtä, on voimassa enintään 60 päivää. Poliisihallitus voi jatkaa päätöksen voimassaoloaikaa enintään 60 päivällä, jos virheellistä menettelyä, laiminlyöntiä tai muuttunutta olosuhdetta rahankeräyksen järjestämisessä tai rahankeräysvarojen käyttämisessä ei ole korjattu. Poliisihallitus antaa luvan rahankeräyksen jatkamiseen, jos kieltopäätöksen peruste on poistunut.

Poliisihallitus voi asettaa määräämänsä kiellon tehosteeksi uhkasakon.

15 §

Rahankeräysluvan peruuttaminen ja kirjallinen varoitus

Poliisihallituksen on peruutettava rahankeräyslupa, jos:

- 1) luvan haltija sitä pyytää; tai

Valiokunnan mietintö HaVM 35/2018 vp

2) 5 §:n 1 momentissa tai 6 §:ssä säädettyt rahankeräyksen järjestäjää tai keräystarkoitusta koskevat edellytykset eivät enää täyty eikä luvan haltija ole asetetussa kohtuullisessa määräajassa korjannut niissä olevaa, korjattavissa olevaa puutetta.

Poliisihallitus voi peruuttaa rahankeräyslun, jos:

1) luvan haltija tai tämän lakisääteiseen toimielimeen tai muuhun johtoon kuuluva tai näissä tosiasiallista päätösvaltaa käyttävä henkilö, joka tehtävässään päättää rahankeräyksen järjestämiseen liittyvistä asioista, on luvan myöntämisen jälkeen viiden edeltäneen vuoden aikana siitä, kun Poliisihallitus on saanut asiasta tiedon, lainvoimaisella tuomiolla tuomittu vankeusrangaistukseen tai kolmen edeltäneen vuoden aikana siitä, kun Poliisihallitus on saanut asiasta tiedon, tuomittu sakkorangaistukseen rikoksesta, jonka voidaan katsoa vaarantavan rahankeräyksen luotettavuuden, joka on omiaan vaarantamaan rahankeräyksen luotettavuuden tai on omiaan heikentämään luottamusta rahankeräyksen keräystarkoituksen toteutumiseen;

2) luvan haltija on toistuvasti tai vakavasti rikkonut tämän lain tai sen nojalla annettuja säännöksiä;

3) luvan haltija on antanut Poliisihallitukselle väärän tai harhaanjohtavan tiedon seikasta, joka on ollut omiaan olennaisesti vaikuttamaan rahankeräyslun myöntämiseen, tai salannut sellaisen seikan;

4) luvan haltija on maksukyvytön.

Poliisihallituksen tulee antaa luvan haltijalle kirjallinen varoitus 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa rahankeräyslun peruuttamisen sijasta, jos luvan peruuttaminen olisi olosuhteisiin nähden kohtuutonta.

Poliisihallitus voi antaa luvan haltijalle kirjallisen varoituksen, jos tämä muuten kuin 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla rikkoo tämän lain tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai antaa Poliisihallitukselle muun kuin 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettun väärän tai harhaanjohtavan tiedon seikasta, joka on ollut omiaan vaikuttamaan rahankeräyslun myöntämiseen, tai salaa sellaisen seikan.

16 §

Lopputilityksen antaminen

Jos Poliisihallitus on peruuttanut rahankeräyslun, luvan haltijan on kuukauden kuluessa peruuttamista koskevan päätöksen tiedoksisaamisesta annettava lopputilitys Poliisihallitukselle. Poliisihallitus tarkastaa ja hyväksyy lopputilityksen.

Lopputilitykseen on sisällytettävä 12 §:n 2 momentin mukaiset tiedot.

Valiokunnan mietintö HaVM 35/2018 vp

4 luku

Pienkeräys

17 §

Pienkeräyksen järjestämisen edellytykset

Pienkeräyksestä on tehtävä kirjallinen ilmoitus poliisilaitokselle vähintään viisi arkipäivää ennen pienkeräyksen aloittamista. Ilmoitus voidaan tehdä sähköisesti.

Pienkeräyksenä järjestettävällä rahankeräyksellä saa kerätä enintään 10 000 euroa. Pienkeräyksen järjestäminen saa kestää enintään kolme kuukautta. Edellä 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu taho saa järjestää pienkeräyksen enintään kaksi kertaa kalenterivuoden aikana. Saman momentin 9 kohdassa tarkoitettujen ryhmän jäsenenä oleva luonnollinen henkilö saa osallistua enintään kahden pienkeräyksen järjestämiseen kalenterivuoden aikana.

18 §

Pienkeräysilmoitus

Pienkeräysilmoituksessa on annettava seuraavat tiedot:

- 1) pienkeräyksen järjestäjä sekä tämän tunnistetiedot ja yhteystiedot;
- 2) pienkeräyksen järjestäjän lakisääteiseen toimielimeen tai muuhun johtoon kuuluvat tai tosiasiallista päätösvaltaa käyttävät henkilöt, jotka tehtävässään päättävät rahankeräyksen järjestämiseen liittyvistä asioista, ja heidän henkilötunnuksensa, jos järjestäjä on yhteisö tai säätiö;
- 3) arvioitu keräystuotto;
- 4) rahankeräysvarojen yksilöity ensisijainen ja toissijainen käyttötarkoitus;
- 5) arvioidut keräyskulut;
- 6) pienkeräyksen järjestämisaika;
- 7) pienkeräyksessä käytettävät pankkitilit ja tilin käyttöoikeuksia koskevat tiedot.

Sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pienkeräysilmoituksen sisällystään, muodosta ja ilmoitukseen tarvittavista liitteistä.

19 §

Pienkeräysnumero

Poliisilaitos antaa pienkeräyksen järjestäjälle pienkeräysnumeron sen jälkeen, kun pienkeräyksen järjestäjä on tehnyt pienkeräysilmoituksen.

Pienkeräyksen saa käynnistää, kun pienkeräyksen järjestäjä on saanut pienkeräysnumeron tai viimeistään viiden arkipäivän kuluttua pienkeräysilmoituksen tekemisestä.

Valiokunnan mietintö HaVM 35/2018 vp

20 §

Velvollisuus pienkeräyksen järjestämisen keskeyttämiseen

Pienkeräyksen järjestäjällä on velvollisuus seurata keräyksellä saatujen varojen määrää.

Pienkeräyksen järjestäjän on keskeytettävä pienkeräys välittömästi, jos keräyksellä saadut varat ylittävät 17 §:n 2 momentissa säädetyn enimmäismäärän. Keräyksen keskeyttämisestä on ilmoitettava poliisilaitokselle.

21 §

Pienkeräyksen järjestämisen ja rahankeräysvarojen käytön kieltäminen

Poliisilaitoksen on kiellettävä pienkeräyksen järjestäminen ja rahankeräysvarojen käyttäminen, jos 5 §:n 2 momentissa ja 6 §:ssä säädetty pienkeräyksen järjestäjää tai keräystarkoitusta koskevat edellytykset eivät täyty.

Poliisilaitos voi kieltää pienkeräyksen järjestämisen ja rahankeräysvarojen käyttämisen, jos:

1) pienkeräyksen järjestäjä tai tämän lakisäätteiseen toimitukseen tai muuhun johtoon kuuluva tai näissä tosiasiallissa päätösvaltaa käyttävä henkilö, joka tehtävässään päättää rahankeräyksen järjestämiseen liittyvistä asioista, on viiden pienkeräysilmoituksen tekemistä edeltäneen vuoden aikana lainvoimaisella tuomiolla tuomittu vankeusrangaistukseen tai kolmen pienkeräysilmoituksen tekemistä edeltäneen vuoden aikana sakkorangaistukseen rikoksesta, ~~jonka voidaan katsoa vaarantavan rahankeräyksen luotettavuuden~~ **joka on omiaan vaarantamaan pienkeräyksen luotettavuuden tai on omiaan heikentämään luottamusta pienkeräyksen keräystarkoituksen toteutumiseen;**

2) poliisilaitoksella on perusteltu syy epäillä rahankeräyksen järjestämisessä tai rahankeräysvarojen käyttämisessä meneteltävän tai menetellyn olennaisesti tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten vastaisesti;

3) pienkeräyksen järjestäjä on toistuvasti tai vakavasti rikkonut aikaisempien rahankeräysten yhteydessä tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä, tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita rahankeräyksestä annettuja säännöksiä tai tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen lain nojalla annettuun rahankeräyslupaan liitettyjä lupaehtoja;

4) pienkeräyksen järjestäjä on jättänyt ilmoittamatta pienkeräysilmoituksessa annettavaksi säädettyjä tietoja tai antanut väärän tai harhaanjohtavan tiedon.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa poliisilaitoksen poliisipäällikkö tai hänen määräämänsä pidättämiseen oikeutettu poliisimies voi kieltää talletuspankkia luovuttamasta kerättyjä varoja rahankeräystililtä.

Poliisilaitoksen päätös, jolla on kielletty rahankeräyksen järjestäminen tai rahankeräysvarojen käyttäminen taikka varojen luovuttaminen rahankeräystililtä, on voimassa enintään 60 päivää. Poliisilaitos voi jatkaa päätöksen voimassaoloaikaa enintään 60 päivällä, jos virheellistä menettelyä, laiminlyöntiä tai muuttunutta olosuhdetta rahankeräyksen järjestämisessä tai rahankeräysvarojen käyttämisessä ei ole korjattu. **Jos kieltopäätöksen peruste on poistunut, poliisilaitos tekee päätöksen pienkeräyksen järjestäjän oikeudesta aloittaa rahankeräyksen järjestäminen ja rahankeräysvarojen käyttäminen tai jatkaa rahankeräystä ja rahankeräysvarojen käyttämistä taikka talletuspankin oikeudesta luovuttaa rahankeräysvaroja. Poliisilaitos antaa luvan rahankeräyksen jatkamiseen, jos kieltopäätöksen peruste on poistunut.**

Valiokunnan mietintö HaVM 35/2018 vp

Jos pienkeräyksen järjestäjä ei ole 4 momentissa tarkoitettun kiellon voimassaoloaikana korjannut virheellistä menettelyä, laiminlyöntiä tai muuttunutta olosuhdetta rahankeräyksen järjestämisessä tai rahankeräysvarojen käyttämisessä, pienkeräysilmoitus raukeaa. (Uusi 5 mom.)

Poliisilaitos voi asettaa määräämänsä kiellon tehosteeksi uhkasakon. (6 mom. HE:n 5 mom.)

22 §

Pienkeräystilityksen antaminen

Pienkeräyksen järjestäjän on annettava poliisilaitokselle pienkeräystilitys viimeistään kahden kuukauden kuluttua keräyksen päättymisestä rahankeräysvarojen valvontaa ja rahankeräystietojen julkaisemista varten. Poliisilaitos tarkastaa ja hyväksyy tilityksen.

Pienkeräystilityksessä on annettava seuraavat tiedot:

- 1) rahankeräyksen järjestäjä;
- 2) rahankeräyksen tuotto;
- 3) selvitys rahankeräysvarojen käyttämisestä;
- 4) rahankeräyksen järjestämisestä aiheutuneet eritellyt kulut;
- 5) rahankeräyksen järjestämisaika;
- 6) rahankeräystilin tiliote tai muu luotettava selvitys rahankeräystilin käytöstä keräyksen aloitamisajankohdasta tilityksen antamisajankohtaan saakka.

Pienkeräyksen järjestäjän on annettava poliisilaitokselle ilmoitus, kun rahankeräyksellä saadut varat on käytetty keräystarkoitukseen.

Sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pienkeräystilityksen ja 3 momentissa tarkoitettun ilmoituksen sisällöstä ja muodosta, tilityksen nähtävänä pitämisestä, tilityksen nähtävänä pitämiseen liittyvistä määräajoista sekä tilityksen säilyttämisestä.

5 luku

Vaalikeräys

23 §

Vaalikeräyksen järjestämisen edellytykset

Vaalikeräys saadaan järjestää aikaisintaan kuusi kuukautta ennen vaalipäivää alkavan ja viimeistään kaksi viikkoa vaalipäivän jälkeen päättyvän vaalikampanjan kulujen kattamiseksi.

24 §

Vaalikeräyksen järjestämisen ja rahankeräysvarojen käytön kieltäminen

Poliisihallituksen on kiellettävä vaalikeräyksen järjestäminen ja rahankeräysvarojen käyttäminen, jos 5 §:n 3 momentissa tai 23 §:ssä säädetyt vaalikeräyksen järjestäjää tai keräystarkoitusta koskevat edellytykset eivät täyty.

Poliisihallitus voi kieltää vaalikeräyksen järjestämisen ja rahankeräysvarojen käyttämisen, jos:

Valiokunnan mietintö HaVM 35/2018 vp

1) vaalikeräyksen järjestäjä tai tämän lakisääteiseen toimielimeen tai muuhun johtoon kuuluva tai näissä tosiasiallista päätösvaltaa käyttävä henkilö, joka tehtävässään päättää rahankeräyksen järjestämiseen liittyvistä asioista, on viiden vaalikeräyksen aloittamista edeltäneen vuoden aikana lainvoimaisella tuomiolla tuomittu vankeusrangastukseen tai kolmen vaalikeräyksen aloittamista edeltäneen vuoden aikana tuomittu sakkorangaistukseensa sellaisesta rikoksesta, jonka voidaan katsoa vaarantavan vaalikeräyksen luotettavuuden, joka on omiaan vaarantamaan vaalikeräyksen luotettavuuden tai on omiaan heikentämään luottamusta vaalikeräyksen keräystarkoituksen toteutumiseen;

2) Poliisihallituksella on perusteltu syy epäillä vaalikeräyksen järjestämisessä tai vaalikeräyksellä saatujen varojen käyttämisessä meneteltävän tai menetellyn olennaisesti tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten vastaisesti;

3) vaalikeräyksen järjestäjä on toistuvasti tai vakavasti rikkonut aikaisempien vaalikeräysten tai rahankeräystensä yhteydessä tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita rahankeräyksestä annettuja säännöksiä.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa poliisiylijohtaja tai hänen määräämänsä Poliisihallituksen virkamies voi kieltää talletuspankkia luovuttamasta kerättyjä varoja rahankeräystilitä.

Poliisihallituksen päätös, jolla on kielletty vaalikeräyksen järjestäminen tai rahankeräysvarojen käyttäminen taikka varojen luovuttaminen rahankeräystilitä, on voimassa enintään 60 päivää. Poliisihallitus voi jatkaa päätöksen voimassaoloaikaa enintään 60 päivällä, jos virheellistä menettelyä, laiminlyöntiä tai muuttunutta olosuhdetta vaalikeräyksen järjestämisessä tai rahankeräysvarojen käyttämisessä ei ole korjattu. Poliisihallitus antaa luvan vaalikeräyksen jatkamiseen, jos kieltopäätöksen peruste on poistunut.

Poliisihallitus voi asettaa määräämänsä kiellon tehosteeksi uhkasakon.

25 §

Vaalikeräystilityksen antaminen

Vaalikeräyksen järjestäjän on annettava Poliisihallitukselle vaalikeräystilitys viimeistään kahden kuukauden kuluttua keräyksen päättymisestä vaalikeräyksen valvontaa ja vaalikeräystietojen julkaisemista varten.

Vaalikeräystilityksessä on annettava seuraavat tiedot:

- 1) vaalikeräyksen järjestäjä;
- 2) vaalikeräyksen tuotto;
- 3) selvitys rahankeräysvarojen käyttämisestä;
- 4) vaalikeräyksen järjestämisestä aiheutuneet kulut;
- 5) vaalikeräyksen järjestämisaika;
- 6) rahankeräystilin tiliote tai muu luotettava selvitys rahankeräystilin käytöstä keräysajalta.

Jos vaalikeräyksen järjestäjällä on tilintarkastaja, tulee tilitykseen liittää tilintarkastajan lausunto.

Sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä vaalikeräystilitysten sisällöstä ja muodosta, tilintarkastajan lausunnon sisällöstä, tilityksen nähtävänä pitämisestä, tilityksen nähtävänä pitämiseen liittyvistä määräajoista sekä tilityksen säilyttämisestä.

Valiokunnan mietintö HaVM 35/2018 vp

6 luku

Rahankeräysvarojen käyttö ja valvonta

26 §

Rahankeräystili

Rahankeräyksen järjestäjällä on oltava rahankeräystä varten rahankeräystili. Edellä 5 §:n 2 momentin 9 kohdassa tarkoitettulla luonnollisten henkilöiden muodostamalla ryhmällä on oltava erillinen pankkitili kerättyjen varojen tallettamista varten.

Rahankeräystilin on oltava suomalaisessa talletuspankissa taikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa toimiluvan saaneen talletuspankin Suomessa toimivassa sivukonttorissa. Jos rahankeräyksen järjestäjä on vastaanottanut virtuaalivaluutta osana rahankeräystä, on rahankeräyksen järjestäjän vaihdettava vastaanotettu virtuaalivaluutta rahaksi virtuaalivaluutan vaihtopalvelun välityksellä ja talletettava varat rahankeräystilille ennen vuosi-ilmoituksen, lopputilityksen, pienkeräystilityksen tai vaalikeräystilityksen tekemistä.

27 §

Rahankeräysvarojen käyttö, säilyttäminen ja käsittely

Rahankeräysvarat on käytettävä rahankeräyslupaa haettaessa Poliisihallitukselle ilmoitettuun 6 §:n 1 momentin tai 3 momentin 2—7 kohdassa tarkoitettuun tai poliisilaitokselle pienkeräysilmoituksessa annettuun ensisijaiseen 6 §:n 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun käyttötarkoitukseen.

Jos rahankeräysvaroja tai osaa niistä ei voida käyttää 1 momentissa tarkoitettuun käyttötarkoitukseen tai se ei ole olosuhteiden olennaisen muuttumisen vuoksi tai muusta syystä tarkoituksenmukaista:

1) Poliisihallitus voi rahankeräysluvan haltijan hakemuksesta muuttaa varojen käyttötarkoitusta; tai

2) varat on käytettävä toissijaiseen käyttötarkoitukseen, jos toissijainen käyttötarkoitus joka on ilmoitettu Poliisihallitukselle 13 §:n 2 momentin tai poliisilaitokselle 18 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaisesti.

Rahankeräysvaroista saadaan käyttää kohtuullinen määrä keräyksen järjestämisen kannalta välttämättömiin välittömiin kustannuksiin.

Rahankeräysvarojen säilyttäminen ja käsittely on järjestettävä luotettavalla tavalla. Rahankeräyksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että rahankeräysvarat pidetään selkeästi erillään keräyksen järjestäjän omista varoista.

28 §

Kiinteän omaisuuden luovuttaminen tai sen käyttötarkoituksen muuttaminen

Jos rahankeräysvarojen käyttötarkoituksena on kiinteän omaisuuden hankkiminen tai perusparantaminen, omaisuutta tai sen hallintaoikeutta ei saa luovuttaa eikä omaisuuden käyttötarkoitus-

Valiokunnan mietintö HaVM 35/2018 vp

ta muuttaa sen hankkimista tai perusparantamisen valmistumista seuraavan kymmenen vuoden aikana, ellei Poliisihallitus hakemuksesta anna siihen lupaa.

Kiinteän omaisuuden käyttötarkoituksen muuttamista taikka omistus- tai hallintaoikeuden luovutusta koskevassa hakemuksessa tulee antaa seuraavat tiedot:

- 1) rahankeräyksen järjestäjä;
- 2) kiinteän omaisuuden hakemusajankohdan mukainen käyttötarkoitus;
- 3) kiinteän omaisuuden suunniteltu käyttötarkoitus;
- 4) kiinteän omaisuuden luovutuksesta saatavien varojen käyttötarkoitus.

Hakemukseen tulee liittää asiakirja tai jäljennös asiakirjasta, jolla kiinteä omaisuus tai sen hallintaoikeus on hankittu.

Poliisihallitus määrää 1 momentissa tarkoitettussa luvassa kiinteän omaisuuden omistus- tai hallintaoikeuden luovutuksesta saatavien varojen uudelleen käyttämisestä joko 2 momentin 3 kohdan mukaiseen rahankeräyksen järjestäjän ilmoittamaan käyttötarkoitukseen tai rahankeräyksen järjestäjän toiminnan tarkoituksen mukaiseen käyttötarkoitukseen tai niitä lähellä olevaan tarkoitukseen.

Sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kiinteän omaisuuden luovuttamiseksi tai käyttötarkoituksen muuttamiseksi tehtävän hakemuksen sisällöstä ja liitteistä.

29 §

Vuosi-ilmoituksen ja tilityksen korjaaminen

Poliisihallitus voi määrätä uuden vuosi-ilmoituksen, lopputilityksen tai vaalikerästytilityksen ja poliisilaitos pienkeräystilityksen annettavaksi, jos tehty vuosi-ilmoitus tai tilitys on puutteellinen, tai määrätä sen täydennettäväksi tai oikaistavaksi, jos siinä ilmenee kirjoitus- tai laskuvirheitä taikka muita näihin verrattavia vähäisiä puutteita tai virheellisyyksiä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu uusi vuosi-ilmoitus tai tilitys, vuosi-ilmoituksen tai tilityksen täydennys tai oikaisu on annettava viranomaisen asettamassa kohtuullisessa määräajassa.

30 §

Tietojensaantioikeus

Poliisihallituksella ja poliisilaitoksella on oikeus saada **rahankeräysten järjestämisen valvonnassa välttämättömiä** rahankeräyksen järjestämiseen välittömästi liittyviä tietoja ~~ja rahankeräysten järjestämisen valvonnassa välttämättömiä tietoja:~~

1) rahankeräyksen järjestäjältä ja rahankeräyksen järjestämiseen käytettäviltä palveluntarjoajilta maksutta ja yhteisön jäsentä, kirjanpitäjää, tilintarkastajaa, toimitusjohtajaa, hallituksen jäsentä tai työntekijää velvoittavan liikesalaisuuden estämättä;

2) luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (610/2014) säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä talletuspankilta, jossa rahankeräystili tai rahankeräyksen järjestäjän muu pankkitili on;

3) ~~pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetussa laissa (/) tarkoitettua pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä salassapitovelvollisuuden estämättä;~~

4) ~~3)~~ viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitamaan asetetulta yhteisöltä maksutta ja salassapitovelvollisuuden estämättä;

Valiokunnan mietintö HaVM 35/2018 vp

5)4) yhteisöltä tai säätiöltä, jolle rahankeräysvarat tosiasiallisesti ohjataan keräystarkoituksen toteuttamista varten, yhteisön tai säätiön jäsentä, kirjanpitäjää, tilintarkastajaa, toimitusjohtajaa, hallituksen jäsentä tai työntekijää velvoittavan liikesalaisuuden estämättä.

Poliisihallituksella ja poliisilaitoksella on oikeus saada 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettut tiedot myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai sähköisessä muodossa.

Poliisihallituksella on oikeus saada rahankeräysten tilastoimiseksi tarvittavia tietoja rahankeräyksen järjestäjältä maksutta.

31 §

Toimitsijan määrääminen

Poliisihallitus voi määrätä toimitsijan ottamaan rahankeräyksen järjestäjän kustannuksella rahankeräysvarat haltuunsa ja tekemään niistä tilityksen, jos Poliisihallitus on peruuttanut rahankeräyslupan 15 §:n mukaisesti tai poliisilaitos on kieltänyt pienkeräyksen järjestämisen tai rahankeräysvarojen käytön 21 §:n mukaisesti eikä pienkeräyksen järjestäjä ole korjannut virheellistä menettelyä, laiminlyöntiä tai muuttunutta olosuhdetta 21 §:n 4 momentissa tarkoitettua kiellon voimassaoloaikana 60 päivän kuluessa päätöksen tekemisestä.

Toimitsijaksi voidaan määrätä asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa (715/2011) tarkoitettu luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja.

Poliisihallitus päättää toimitsijan haltuunsa ottamien varojen käyttämisestä rahankeräyksen ensisijaiseen tai sitä lähellä olevaan muuhun käyttötarkoitukseen.

7 luku

Erinäiset säännökset

32 §

Rahankeräysrekisteri

Tässä laissa Poliisihallitukselle ja poliisilaitokselle säädettyjen tehtävien suorittamiseksi Poliisihallitus ja poliisilaitokset pitävät rahankeräysrekisteriä rahankeräyslupan saamiseksi tehdyistä hakemuksista, rahankeräyslupan saajista, rahankeräyslupan peruuttamisista, pienkeräysilmoituksista, rahankeräyksen järjestämisen kieltämispäätöksistä, kirjallisista varoituksista, vuosi-ilmoituksista, vuosisuunnitelmista ja tilityksistä.

Henkilötietojen käsittelyyn poliisin rekistereissä sovelletaan henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa annettua lakia (/).

Valiokunnan mietintö HaVM 35/2018 vp

33 §

Tietojen luovuttaminen yleisen tietoverkon välityksellä

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentissa säädetään, Poliisihallitus saa yleisen tietoverkon välityksellä luovuttaa yleisön tietoon saattamiseksi rahankeräysrekisteristä tietoja rahankeräysluvan haltijasta, pienkeräyksen järjestäjästä, rahankeräyksen käyttötarkoituksesta sekä järjestetyn rahankeräyksen tuotoista ja kuiluista. Viranomainen ei saa kuitenkaan luovuttaa rahankeräyksen järjestäjän henkilötunnuksen tunnusosaa.

34 §

Tiedonantovelvollisuus lahjoitusta pyydettyäessä

Rahankeräyksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että lahjoitusta pyydettyäessä annetaan yleisölle selkeästi ja ymmärrettävästi ainakin seuraavat tiedot:

- 1) rahankeräyksen järjestäjä;
- 2) Poliisihallitukselle ilmoitettu 6 §:n 1 momentin tai 3 momentin 2—7 kohdassa tarkoitettu tai poliisilaitokselle pienkeräysilmoituksessa annettu 6 §:n 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettu rahankeräysvarojen käyttötarkoitus;
- 3) lupanumero tai pienkeräysnumero.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen tietojen lisäksi yleisön saataville on asetettava selkeästi ja ymmärrettävästi rahankeräyksen järjestäjän yhteystiedot sekä 13 §:n 2 momentissa tai 18 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu toissijainen käyttötarkoitus.

35 §

Muutoksenhaku

Poliisihallituksen ja poliisilaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämän lain 14, 15, 21 ja 24 §:n nojalla tehtyä peruuttamista, tai kieltämistä tai raukeamista koskevaa päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei hallinto-oikeus toisin määrää. Muutoksenhausta uhkasakon asettamista ja maksettavaksi tuomitsemista koskevaan päätökseen säädetään uhkasakkolain (1113/1990) 24 §:ssä.

36 §

Rangaistussäännökset

Joka tahallaan

- 1) laiminlyö 11 §:n mukaisen velvollisuuden ilmoittaa olosuhteiden muutoksesta,

Valiokunnan mietintö HaVM 35/2018 vp

2) laiminlyö 20 §:ssä säädetyn velvollisuuden keskeyttää pienkeräys, jos keräyksellä saadut varat ylittävät 17 §:n 2 momentissa säädetyn pienkeräyksen enimmäismäärän,

3) laiminlyö 12 §:n 1 momentissa, 16 §:n 1 momentissa, 22 §:n 1 momentissa tai 25 §:n 1 momentissa säädetyn vuosi-ilmoituksen tai tilityksen antamisen,

4) laiminlyö 29 §:ssä säädetyn uuden vuosi-ilmoituksen tai tilityksen antamisen,

5) vastoin 7 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädettyä kieltoa järjestää rahankeräyksen yhteydessä arpajaiset tai muun toiminnon, jossa osallistuvalla luvataan kokonaan tai osittain sattumaan perustuva voitto,

6) vastoin 7 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädettyä kieltoa järjestää rahankeräyksen tavalla, jossa kaupankäynti tai yhdistyksen jäsenhankinta ja rahankeräys ovat ilmeisessä vaarassa sekoittua keskenään, tai

7) vastoin 7 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädettyä kieltoa antaa yleisölle rahankeräystä järjestäessään merkityksellisiä totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja keräystarkoituksesta tai keräyksen järjestäjästä ja sen toiminnan tarkoituksesta,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *rahankeräysrikkomuksesta* sakkoon.

Rahankeräysrikoksesta ja lievistä rahankeräysrikoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 17 luvun 16 c ja 16 d §:ssä.

Menettämisseuraamuksen määräämisestä säädetään rikoslain 10 luvussa.

37 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan rahankeräyslaki (255/2006).

Ennen tämän lain voimaantuloa myönnetyn rahankeräysluvan nojalla toimeenpantavaan rahankeräykseen sekä sillä kerättyjen varojen käyttöön ja tilittämiseen sovelletaan rahankeräysluvan myöntämisaikana voimassa olleita säännöksiä sekä rahankeräysluvassa asetettuja ehtoja.

Lupa-asiaan, joka on tullut vireille ennen tämän lain voimaantuloa, mukaan lukien sellaista asiaa koskeva muutoksenhaku, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki

rikoslain 17 luvun 16 c §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 17 luvun 16 c §, sellaisena kuin se on laissa 663/2010, seuraavasti:

16 c §

Rahankeräysrikos

Joka

1) järjestää rahankeräyksen rahankeräyslain (/) 4 §:n 1 momentin vastaisesti ilman rahankeräyslupaa tai tekemättä pienkeräyksestä ilmoitusta tai

2) käyttää rahankeräyksellä saatuja varoja olennaisesti muuhun kuin rahankeräyslupaa haettaessa Poliisihallitukselle ilmoitettuun tai poliisilaitokselle pienkeräysilmoituksessa annettuun rahankeräyslain 27 §:n 1 momentissa tarkoitettuun käyttötarkoitukseen,

on tuomittava *rahankeräysrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Rahankeräysrikoksesta tuomitaan myös se, joka kerää rahaa tai virtuaalivaluuttaa rahankeräyslain 7 §:n 2 momentissa kielletyllä tavalla.

Edellä 1 ja 2 momenttia sovelletaan, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

3.

Laki

verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

Valiokunnan mietintö HaVM 35/2018 vp

lisätään verotustietojen julkisuudesta jasalassapidosta annetun lain (1346/1999) 18 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 1108/2006, 504/2008, 525/2009, 1500/2011, 988/2012, 499/2015, 1146/2015, 529/2017, 1128/2017 ja 22/2018, uusi 5 a kohta seuraavasti:

18 §

Verohallinnon oikeus tietojen oma-aloitteiseen antamiseen

Verohallinto voi salassapitosäännösten estämättä antaa omasta aloitteestaan verotustietoja verovelvollista koskevine tunnistetietoineen:

5 a) poliisille verovalvonnassa havaituista rahankeräyksen järjestäjään ja järjestettyyn rahankeräykseen liittyvistä seikoista, joilla saattaa olla merkitystä poliisille sen valvoessa rahankeräyslain (/) noudattamista;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

4.

Laki

joukkorahoituslain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan joukkorahoituslain (734/2016) 1 §:n 6 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1072/2017, seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Rahankeräyksestä säädetään rahankeräyslaissa (/).

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Valiokunnan mietintö HaVM 35/2018 vp

Helsingissä 28.2.2019

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Juho Eerola ps
varapuheenjohtaja Timo V. Korhonen kesk
jäsen Anders Adlercreutz r
jäsen Pertti Hakanen kesk
jäsen Mika Kari sd
jäsen Antti Kurvinen kesk
jäsen Sirpa Paatero sd
jäsen Juha Pylväs kesk
jäsen Veera Ruoho kok
jäsen Wille Rydman kok
jäsen Joonas Räsänen sd
jäsen Vesa-Matti Saarakkala sin (osittain)
jäsen Matti Semi vas
varajäsen Laura Huhtasaari ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ossi Lantto